

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. liepos 13 d.
(OR. en)

11840/23

Tarpinstitucinė byla:
2023/0250 (COD)

JAI 1007
COPEN 259
DROIPEN 110
FREMP 218
SOC 537
CODEC 1373

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. liepos 12 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 424 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 424 final.

Pridedama: COM(2023) 424 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 07 12
COM(2023) 424 final

2023/0250 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

**kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų
aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos
pamatinis sprendimas 2001/220/TVR**

{SEC(2023) 270 final} - {SWD(2023) 246 final} - {SWD(2023) 247 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Šiame pasiūlyme numatomos tikslinės priemonės, kuriomis siekiama pagerinti nusikaltimų aukų galimybes naudotis savo teisėmis pagal Direktyvą 2012/29/ES¹ (toliau – Nusikaltimų aukų teisių direktyva arba NATD). NATD yra pagrindinė horizontalioji priemonė aukų teisių srityje. Joje nustatomos visų nusikaltimų aukų teisės, įskaitant teisę gauti informaciją, teisę į paramą ir apsaugą atsižvelgiant į aukų asmeninius poreikius, procesines teises ir teisę gauti sprendimą dėl nusikaltėlio mokėtinos kompensacijos pasibaigus baudžiamajam procesui. Nuo 2015 m. lapkričio mėn. NATD galioja visose ES valstybėse narėse, išskyrus Daniją, kuriai ši direktyva nėra privaloma.

Siekdama sustiprinti savo pastangas užtikrinti visų nusikaltimų aukų teisę kreiptis į teismą, nepriklausomai nuo to, kurioje ES vietoje ar kokiomis aplinkybėmis buvo padarytas nusikaltimas, 2020 m. birželio mėn. Europos Komisija priėmė **2020–2025 m. ES strategiją dėl nusikaltimų aukų teisių**². Šioje strategijoje buvo nustatyti penki pagrindiniai prioritetai: i) veiksmingas bendravimas su nusikaltimų aukomis ir saugi aplinka aukoms pranešti apie nusikaltimus; ii) paramos pažeidžiamiausioms aukoms ir jų apsaugos gerinimas; iii) palankesnės sąlygos aukoms gauti kompensaciją; iv) visų suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimo ir veiklos koordinavimo stiprinimas ir v) tarptautinio aukų teisių aspekto stiprinimas. Strategijoje išdėstyti su teisėkūra nesusiję veiksmai, kurių, siekdamos šių tikslų, turi imtis Komisija, valstybės narės ir kitos suinteresuotosios šalys. Strategijoje Komisijai taip pat buvo pavesta įvertinti, ar būtina peržiūrėti Nusikaltimų aukų teisių direktyvą, ir, jeigu taip, pasiūlyti būtinus pakeitimus.

2012 m. priėmus NATD buvo padarytas labai svarbus žingsnis stiprinant aukų teises ir ES užtikrinant į aukus orientuotą teisingumą. Ši direktyva tapo svarbiu elementu kuriant Europos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę. Vis dėlto nustatyta keletas trūkumų, susijusių su praktiniu jos taikymu. Minėti klausimai sprendžiami atliekant šią tikslinę direktyvos peržiūrą.

Trūkumai buvo nustatyti **2022 m. birželio 28 d. Komisijos priimtoje NATD vertinimo ataskaitoje**³. Iš vertinimo matyti, kad nors Direktyva iš esmės davė lauktos naudos ir padarė teigiamą poveikį aukų teisėms, išliko konkrečios problemos, susijusios su aukų teisėmis, kurios turi būti užtikrinamos pagal šią direktyvą.

Kompetentingų institucijų elgesys su nusikaltimų aukomis ir aukų galimybės dalyvauti baudžiamajame procese apskritai pagerėjo. Atlikus vertinimą nustatyta, kad NATD yra pakankamai nuosekli ir dera su kitais teisės aktais. NATD padarė teigiamą poveikį nusikaltimų aukų teisėms gauti informaciją ir pagerino jų galimybes naudotis paramos paslaugomis, visų pirma bendromis paramos paslaugomis, kuriomis dabar gali naudotis visos nusikaltimų aukos. Apskritai dėl NATD pagerėjo nusikaltimų aukų saugumas.

¹ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL L 315, 2012 11 14, p. 57).

² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2020–2025 m. ES strategija dėl nusikaltimų aukų teisių“ (COM(2020) 258 final).

³ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/29/ES vertinimas“ (SWD/2022/0179 final).

Tačiau, nepaisant šių teigiamų pokyčių, **vertinime atkreipiamas dėmesys į konkrečias problemas, susijusias su visomis NATD nustatytomis teisėmis, kurias reikia tikslingai tobulinti.** Šios problemos yra susijusios su nepakankamu tam tikrų direktyvoje suformuluotų teisių aiškumu ir tikslumu ir didele valstybių narių veiksmų laisve perkeltiant jas į nacionalinę teisę. Dėl to kai kuriais atvejais buvo apribotas praktinis nusikaltimų aukų teisių taikymas ir skiriasi tai, kaip valstybės narės perkėlė direktyvą į savo nacionalinę teisę. Pavyzdžiui, kalbant apie teisę į asmeninį nusikaltimų aukų poreikių vertinimą ir teisę gauti specializuotas paramos paslaugas, esminiams elementams taikomos nacionalinės procedūros. Be to, valstybėms narėms paliekama per didelė veiksmų laisvė kalbant apie teisę gauti sprendimą dėl nusikaltėlio mokėtinos kompensacijos. Tai pakenkė praktiniam nusikaltimų aukų teisių taikymui.

Šios problemos trukdo aukoms naudotis savo teisėmis pagal direktyvą ir mažina pasitikėjimą nacionalinėmis ir kitų valstybių narių teisingumo sistemomis. Dėl tokio žemo pasitikėjimo lygio nepakankamai pranešama apie nusikaltimus, nes nusikaltimų aukos tiesiog nenori apie juos pranešti. Jos nėra tikros, kad pranešus apie nusikaltimą kompetentingos institucijos imsis reikiamų veiksmų. Tai kenkia sklandžiam Europos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės veikimui. Norint išspręsti šias problemas, reikia iš dalies pakeisti NATD, o tai galima padaryti tik ES lygmeniu.

Toliau aprašomos penkios pagrindinės problemos.

1. Nusikaltimų aukos ne visada gauna informaciją apie savo teises arba gauna nepakankamai informacijos ir dėl to joms sunkiau arba neįmanoma pasinaudoti šiomis teisėmis. Pavyzdžiui, iš aukų, kurios nepraneša apie nusikaltimą, praktiškai atimama teisė gauti informaciją apie savo teises pirmą kartą susisiekus su kompetentingomis institucijomis. Be to, kaip patvirtinta ataskaitoje VOciare⁴, specialistų nuomone, tik 30 proc. vaikų, 26 proc. protinę negalią turinčių asmenų ir 26 proc. ES gyvenančių neraštingų asmenų gauna informaciją, pritaikytą jų poreikiams.
2. Pažeidžiamų aukų (kaip antai vaikų, vyresnio amžiaus žmonių, neįgaliųjų, neapykantos nusikaltimų aukų ir sulaikytų nusikaltimų aukų) apsaugos poreikiai ne visada yra įvertinami laiku ir joms nesuteikiamos galimybės pasinaudoti veiksmingomis apsaugos priemonėmis, kaip antai apsaugos orderiais.
3. Pažeidžiamos aukos dažnai negali gauti specialistų pagalbos, pavyzdžiui, ilgalaikės psichologo pagalbos, o nukentėjusiems vaikams dažnai gali nepadėti tarpžinybiniu bendradarbiavimu grindžiamas tikslinis požiūris.
4. Nusikaltimų aukoms dažnai sunku dalyvauti baudžiamajame procese, nes joms nesuteikiama pakankamai teisinių konsultacijų ir gairių, taip pat skiriasi taisyklės dėl aukų statuso šių procedūrų metu.
5. Nusikaltimų aukoms sunku gauti kompensaciją jų šalių vidaus ir tarpvalstybiniais atvejais, nes valstybės nesuteikia pakankamai paramos reikalaujant iš nusikaltėlio priteistos kompensacijos, todėl atsiranda antrinės viktimizacijos rizika.

⁴ [Apibendrinamoji ataskaita VOciare](#), kurią 2019 m. paskelbė organizacija „Victim Support Europe“ ir Portugalijos aukų teisių asociacija (APAV). Šioje ataskaitoje vertinamas Nusikaltimų aukų teisių direktyvos praktinis taikymas 26 ES valstybėse narėse.

Be to, per pastaruosius 10 metų sugriežtėjo būtiniausi standartai dėl vaiko interesus atitinkančio⁵ ir į nusikaltimų aukas orientuoto teisingumo⁶. Todėl, siekiant užtikrinti, kad nusikaltimų aukos galėtų visapusiškai naudotis savo teisėmis, atsižvelgiant į jų dabartinius poreikius ir naujausius pokyčius teisingumo ir technologijų srityse, šioje peržiūroje siūlomos būtiniausios taisyklės, kurios yra platesnio užmojo nei 2012 m. priimtose taisyklės. Jos grindžiamos geriausia valstybių narių praktika.

Šios peržiūros tikslas – spręsti pirmiau minėtas konkrečias problemas nustatant bendrus ir konkrečius tikslus (kiekvienos konkrečios problemos atveju – po vieną konkretų tikslą).

Bendras šios peržiūros tikslas – prisidėti prie gerai veikiančios laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, grindžiamos:

- veiksmingu nuosprendžių ir teisminių institucijų sprendimų baudžiamosiose bylose pripažinimu;
- aukštu saugumo lygiu dėl geresnio pranešimo apie nusikaltimus⁷;
- į aukas orientuotu teisingumu, kai nusikaltimų aukos pripažįstamos ir gali pasitikėti savo teisėmis.

Konkretūs šios peržiūros tikslai:

- i) gerokai pagerintos aukų galimybės gauti informaciją;
- ii) geriau su nusikaltimų aukų poreikiais suderintos apsaugos priemonės, kuriomis būtų užtikrinamas pažeidžiamų nusikaltimų aukų saugumas;
- iii) geresnės pažeidžiamų nusikaltimų aukų galimybės gauti specialistų pagalbą;
- iv) veiksmingesnis nusikaltimų aukų dalyvavimas baudžiamajame procese ir
- v) palankesnės sąlygos gauti iš nusikaltėlio kompensaciją visais atvejais, įskaitant nacionalines ir tarpvalstybines bylas.

Konkretūs tikslai ir jų rezultatai buvo atidžiai įvertinti atlikus poveikio vertinimą. Išsamesnis Nusikaltimų aukų teisių direktyvos tikslų ir atitinkamų pakeitimų paaiškinimas pateikiamas 3 skirsnyje, kuriame aprašomas poveikio vertinimas.

• Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis

NATD buvo priimta 2012 m. spalio 25 d. Nuo to laiko ji nebuvo iš dalies keičiama ar persvarstoma. Be NATD, kiti ES teisės aktai, susiję su nusikaltimų aukų teisėmis, yra 2004 m. priimta Žalos kompensavimo direktyva⁸ ir ES taisyklės dėl apsaugos orderių⁹. Šios priemonės

⁵ Žr., pavyzdžiui, spartų Barnahus modelio namų vaikams skaičiaus didėjimą valstybėse narėse.

⁶ Žr., pavyzdžiui, 2021 m. paskelbtą projektą „Rejust“ [I aukas ir traumas orientuotų baudžiamosios teisenos sistemų kūrimo veiksmų planas](#), kuriame pateikiami naujausi standartai, susiję su aukų galimybėmis gauti informaciją, įskaitant pagalbos linijas, koordinuotu požiūriu į paramą, aukų apsaugą ir dalyvavimą vykdančią teisingumą.

⁷ Poveikio vertinime paaiškinta, kad priėmus siūlomus pakeitimus, 10–20 proc. nusikaltimų aukų, nurodžiusių, kad jos nepranešė apie nusikaltimus, nes bijojo atsakomųjų veiksmų, tai padarytų.

⁸ 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms (OL L 261, 2004 8 6, p. 15–18).

⁹ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/99/ES dėl Europos apsaugos orderio (OL L 338, 2011 12 21, p. 2) ir 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 606/2013 dėl apsaugos priemonių tarpusavio pripažinimo civilinėse bylose (OL L 181, 2013 6 29, p. 4).

taip pat yra **horizontaliosios** ir taikomos visoms nusikaltimų aukoms.

Be to, ES teisės aktai, susiję su nusikaltimų aukų teisėmis, apima **sektorinius teisės aktus**, susijusius su keliomis priemonėmis, skirtomis tam tikrų kategorijų nusikaltimų aukų konkretiems poreikiams tenkinti. Tai, be kita ko, Direktyva dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos¹⁰, Direktyva dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija¹¹, Kovos su terorizmu direktyva¹² ir Direktyva dėl kovos su sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimu¹³. 2022 m. kovo 8 d. Komisija priėmė Direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje pasiūlymą (toliau – Smurto prieš moteris direktyvos pasiūlymas)¹⁴. 2022 m. gruodžio 19 d. Komisija pateikė pasiūlymą iš dalies pakeisti Direktyvą 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos¹⁵.

Sektoriniuose teisės aktuose **kriminalizuojami tam tikri veiksmai ir numatomos papildomos tų nusikaltimų aukų teisės, labiau tiesiogiai atitinkančios jų konkrečius poreikius. Sektoriniais teisės aktais nepakeičiamos NATD nustatytos taisyklės. Sektorinių teisės aktų nuostatos grindžiamos NATD ir taikomos kartu su NATD nuostatomis. Sektoriniais teisės aktais papildoma NATD, nes sektoriniais teisės aktais konkrečių kategorijų nusikaltimų aukoms suteikiamos papildomos teisės.** Atlikus NATD peržiūrą visoms aukoms, įskaitant tas, kurioms taikomi sektoriniai teisės aktai, bus naudingos griežtesnės taisyklės, kuriomis bus reglamentuojamos nusikaltimų aukų teisės. NATD peržiūra visiškai atitinka šiuos sektorinius teisės aktus. Dėl to nereikės persvarstyti jokių priimtų ar siūlomų sektorinių teisės aktų.

Atlikdama poveikio vertinimą Komisija atidžiai įvertino šio pasiūlymo suderinamumą su visais sektoriniais teisės aktais. Visų pirma, atsižvelgiant į sektorinius teisės aktus buvo patikrintas siūlomų priemonių dėl pagalbos nusikaltimų aukoms linijų, patobulintų asmeninių vertinimų ir tikslinių bei integruotų priemonių nuoseklumas. Tai pasakytina apie galiojančius teisės aktus dėl terorizmo aukų ir seksualinės prievartos aukomis tapusių vaikų ir siūlomas priemones dėl smurto prieš moteris ar smurto šeimoje aukų ir prekybos žmonėmis aukų. Atlikus vertinimą nustatyta, kad siūlomomis priemonėmis sektoriniai teisės aktai bus papildyti ir sugriežtinti.

Sektoriniuose teisės aktuose numatomas apsaugos lygis nėra lyginamasis standartas, kuriuo vadovaujantis visoms nusikaltimų aukoms, remiantis šia peržiūra, turėtų būti taikomi aukštesni standartai. Kadangi sektorinių teisės aktų priemonės rengiamos atsižvelgiant į tam tikrų kategorijų nusikaltimų aukų konkrečius poreikius, jos gali būti aktualios arba proporcingos ne visoms nusikaltimų aukoms. Vis dėlto, remiantis šia peržiūra, kai kurios siūlomos priemonės gali apimti elementus, kuriems jau yra taikomi sektoriniai teisės aktai. Tai neišvengiama atsižvelgiant į bendrą aukų teisių dalyką ir į tai, kad **NATD**

¹⁰ 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR (OL L 101, 2011 4 15, p. 1).

¹¹ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR (OL L 335, 2011 12 17, p. 1).

¹² 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičianti Tarybos sprendimą 2005/671/TVR. OL.

¹³ Direktyva 2019/713 (OL L 123, 2019 5 10, p. 18).

¹⁴ COM(2022) 105 *final*, 2022 3 8.

¹⁵ COM(2022) 732 *final*, 2023 12 19.

taikoma visoms nusikaltimų aukoms, t. y. tiek nepažeidžiamoms, tiek pažeidžiamoms aukoms. Pažeidžiamos nusikaltimų aukos pagal NATD – nusikaltimų aukos, kurioms reikalinga specializuota parama ir apsaugos priemonės, įskaitant, be kita ko, aukas, kurioms taikomi galiojantys ir siūlomi sektoriniai teisės aktai, kaip antai terorizmo aukos arba smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukos. Pavyzdžiui, atliekant šią peržiūrą 9 straipsnio 1 dalies c punkto pakeitimu siūloma užtikrinti nemokamą psichologinę pagalbą, kuri pažeidžiamoms nusikaltimų aukoms būtų teikiama tiek laiko, kiek reikia. Tokia terorizmo aukų teisė jau yra numatyta Kovos su terorizmu direktyvos 24 straipsnio 2 dalyje. Šiuo atveju visiškai užtikrinamas NATD suderinamumas su sektoriniais teisės aktais, nes nusikaltimų, kuriems taikomi sektoriniai teisės aktai, aukos ir toliau naudosis savo teisėmis pagal abu šiuos teisės aktus. Pradėjus taikyti peržiūrėtą NATD, terorizmo aukos ir toliau turės teisę gauti nemokamą psichologinę pagalbą, kaip ir kitų kategorijų pažeidžiamos aukos.

Reikalingas išsamesnis paaiškinimas dėl tikslinės ir integruotos specialistų paramos konkrečių poreikių turinčioms nusikaltimų aukoms. NATD 9 straipsnio 3 dalies b punkte minima tokia parama, kuri visų pirma teikiama seksualinio smurto aukoms, smurto dėl lyties aukoms ir smurto artimoje aplinkoje aukoms. Tačiau šiame punkte aiškiai neminimos kitos konkrečių poreikių turinčios nusikaltimų aukos. Todėl siūlomu NATD pakeitimu paaiškinama, kad tikslinės ir integruotos paramos paslaugos turėtų būti prieinamos kitoms konkrečių poreikių turinčioms nusikaltimų aukoms, kaip antai prekybos žmonėmis aukoms, organizuotų nusikaltimų aukoms, neįgalioms aukoms, išnaudojimo aukoms, neapykantos nusikaltimų aukoms, terorizmo aukoms arba sunkiausių tarptautinių nusikaltimų aukoms. Tai nedaro poveikio Smurto prieš moteris direktyvos pasiūlyme nustatytoms valstybių narių pareigoms užtikrinti galimybę naudotis tikslinėmis ir integruotomis paslaugomis nusikaltimų, kuriems taikomas Smurto prieš moteris direktyvos pasiūlymas, aukoms, visų pirma išžaginimo aukoms (Smurto prieš moteris direktyvos pasiūlymo 28 straipsnyje numatyti prievartą patyrusių moterų centrai) arba moters lyties organų žalojimo aukoms (pagal Smurto prieš moteris direktyvos pasiūlymo 29 straipsnį).

Be to, atsižvelgiant į vertinimo metu nustatytus trūkumus, šiuo pasiūlymu taip pat reikalaujama, kad valstybės narės parengtų specialius protokolus, pagal kuriuos būtų organizuojami specializuotų paramos tarnybų veiksmai siekiant visapusiškai tenkinti įvairius konkrečių poreikių turinčių aukų poreikius (žr. naują pridėdamą NATD 9 straipsnio 4 dalį).

Siekiant užtikrinti, kad nebūtų nesusipratimų dėl valstybių narių įsipareigojimų pagal Smurto prieš moteris direktyvos pasiūlymą ir šį NATD peržiūros pasiūlymą taikymo srities, į NATD siūloma įtraukti aiškią nuostatą, pagal kurią valstybės narės būtų įpareigojamos užtikrinti, kad į nacionalinę teisę perkels savo įsipareigojimus pagal šį pasiūlymą, nedarydamos poveikio savo įsipareigojimams pagal Smurto prieš moteris direktyvos pasiūlymą. Be to, siekiant suderinti NATD su Smurto prieš moteris direktyvos pasiūlyme vartojama terminija, šiame pasiūlyme paaiškinama, kad tais atvejais, kai NATD yra susijusi su smurto dėl lyties aukomis, ši sąvoka turėtų apimti smurto prieš moteris aukas ir smurto šeimoje aukas.

Ši peržiūra taip pat visiškai atitinka **ES strategiją dėl aukų teisių**, kaip matyti iš poveikio vertinimo.

- **Suderinamumas su kitomis ES politikos sritimis**

Ši peržiūra taip pat suderinama su kitomis ES politikos sritimis, įskaitant skaitmeninės pertvarkos sritį. Visų pirma siūloma nuostata dėl elektroninių ryšių priemonių naudojimo atsižvelgiama į technologijų pokyčius, atitinkančius **Komisijos skaitmeninimo politiką**,

įskaitant skaitmeninę teisingumo sistemos pertvarką¹⁶. Siekdamos pašalinti nustatytus trūkumus, valstybės narės privalės numatyti nusikaltimų aukoms galimybę naudotis savo teisėmis gauti informaciją ir teise kreiptis į teismą naudojantis elektroninių ryšių priemonėmis. Siūlomomis priemonėmis taip pat sudaromos palankesnės sąlygos nusikaltimų aukoms kreiptis į teismą tarpvalstybinėse bylose, reikalaujant, kad valstybės narės palengvintų užsienyje gyvenančių nusikaltimų aukų dalyvavimą baudžiamajame procese vaizdo konferencijų ir telefoninių konferencijų būdu. Šiuo reikalavimu panaikinamas šiuo metu galiojantis apribojimas pagal Direktyvą 2012/29/ES, kurioje numatoma tokia galimybė, tačiau tik siekiant išklausti aukas pagal 2000 m. gegužės 29 d. Konvenciją dėl Europos Sąjungos valstybių narių savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose¹⁷.

Atliekant peržiūrą daugiausia dėmesio skiriama galimybių naudotis elektroniniais ryšiais užtikrinimui. Sudarius palankesnes vienodas galimybes gauti informaciją, apsaugą, paramą, teisingumą ir kompensacijas, Nusikaltimų aukų teisių direktyvos peržiūra bus sudarytos vienodesnės sąlygos visoms nusikaltimų aukoms naudotis savo teisėmis. Tai labai padės siekti **10-ojo JT darnaus vystymosi tikslo (DVT)**, kuriuo siekiama **sumažinti nelygybę**.

Siekiant bendro tikslo didinti pasitikėjimą institucijomis ir tarnybomis, remiančiomis nusikaltimų aukas, šia iniciatyva bus padedama propaguoti teisinės valstybės principą ir užtikrinti vienodas galimybes kreiptis į teismą, kaip nurodyta **16-ajame DVT, kuriuo siekiama taikos, teisingumo ir stiprių institucijų**.

Taip pat tikimasi, kad ilgainiui bus teigiamas poveikis **gerai sveikatai ir gerovei (3 DVT)**. Tai bus pasiekta geriau apsaugant nusikaltimų aukas ir mažinant antrinę viktimizaciją. Siekit pažangos įgyvendinant šį DVT padės tam tikras netiesioginis poveikis, padedantis atgrasyti nuo nusikaltimų (pvz., aukštesnis pranešimų apie nusikaltimus lygis, patraukimas baudžiamojon atsakomybėn ir plačiau vykdomi teismo sprendimai).

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMAS IR PROPORCINGUMAS

• Teisinis pagrindas

Šio pasiūlymo teisinis pagrindas yra **Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 82 straipsnio 2 dalies c punktas**. Taip ES gali nustatyti būtiniausias taisykles, susijusias su aukų teisėmis: i) tiek, kiek tai būtina siekiant sudaryti palankesnes sąlygas teismo sprendimų ir nuosprendžių abipusiam pripažinimui bei policijos ir teisminiam bendradarbiavimui tarpvalstybinio pobūdžio baudžiamosiose bylose, ir ii) su sąlyga, kad atsižvelgiama į skirtumus tarp valstybių narių teisinių tradicijų ir sistemų. Būtiniausios su nusikaltimų aukų teisėmis susijusios taisyklės taikomos ne tik tarpvalstybiniais atvejais. Panašiai kaip ir įtariamiesiems ir kaltinamiesiems taikomų būtiniausių standartų atveju, ES gali nustatyti būtiniausius nacionalinių taisyklių standartus, siekdama padidinti tarpusavio pasitikėjimą kitų valstybių narių teismų sistemomis. Taip būtų galima pagerinti nuosprendžių ir sprendimų tarpvalstybinio pobūdžio baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo funkciją.

¹⁶ 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB (OL L 257, 2014 8 28, p. 73).

¹⁷ OL C 197, 2000 7 12, p. 3.

- **Subsidiarumo principas**

Siekiant, kad tarpusavio pripažinimas ir teisminis bendradarbiavimas būtų visiškai veiksmingi, **būtina užtikrinti abipusį pasitikėjimą kitų valstybių narių baudžiamosios teisenos sistemomis**. Turėtų būti užtikrinamas abipusis pasitikėjimas teisingumo sistemų nešališkumo ir teisingumo standartais, o visuomenė turėtų būti tikra, kad keliaujant ar gyvenant užsienyje bus taikomos tos pačios būtiniausios taisyklės. Kaip pripažįstama Sutartyje, siekiant palengvinti tarpusavio pripažinimą, labai svarbu nustatyti būtiniausius įtariamųjų ir kaltinamųjų teisių ir nusikaltimų aukų teisių standartus. Sutartyje reikalaujama, kad, stiprindama šį pasitikėjimą, ES iš anksto imtųsi veiksmų šiose srityse (t. y. siekdama, kad nebūtų prarastas pasitikėjimas kitų valstybių narių teisingumo sistemomis).

Aukų teisės jau buvo reikšmingai suderintos NATD ir sektoriniais teisės aktais, ir taip prisidėta prie pasitikėjimo kitų valstybių narių teismų sistemomis didinimo. Tačiau, kaip aprašyta vertinime ir patvirtinta per konsultacijas, nepaisant pažangos, padarytos nustatant būtiniausius nusikaltimų aukų teisių standartus, kai kurios **valstybės narės nesugebėjo veiksmingai apsaugoti šių teisių taip, kaip numatyta pagal NATD taikymo sritį**.

Be to, per 10 metų po NATD priėmimo būtiniausi standartai pasikeitė. Tai susiję su pokyčiais teisingumo (vaiko interesus atitinkantis ir į nusikaltimų aukas orientuotas teisingumas), visuomenės (pvz., didesnis koordinuoto požiūrio poreikis siekiant užtikrinti, kad krizės metu būtų galima visada naudotis paramos aukoms paslaugomis¹⁸) ir technologijų (skaitmeninė pertvarka, didėjantis nusikaltimų internete skaičius ir naujos paramos nusikaltimų aukoms technologijos, jų apsauga ir teisė kreiptis į teismą) srityse. Siekiant užtikrinti NATD veiksmingumą ir išlaikyti nacionalinių valdžios institucijų tarpusavio pasitikėjimą, turi būti nustatyti platesnio masto būtiniausi standartai.

ES pridėtinė vertė daugiausia turėtų būti kuriama sudarant palankesnes sąlygas teisminiam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose ir užtikrinant sklandų Europos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės veikimą. Kad tai įvyktų, **labai svarbu užtikrinti vienodas galimybes nusikaltimų aukoms naudotis savo teisėmis, nepriklausomai nuo to, kurioje ES vietoje buvo įvykdytas nusikaltimas**. Vienas iš pavyzdžių, kai reikia didelio pasitikėjimo nusikaltimų aukų teisėmis, yra teisminių institucijų sprendimas dėl proceso perdavimo kitai valstybei narei. Pagal Pamatinį sprendimą¹⁹ 2009/948/TVR kompetentingos nacionalinės institucijos gali susisiekti viena su kita, kai turi pagrįstų priežasčių manyti, kad kitoje valstybėje narėje tuo pačiu metu vyksta teismo procesai, dėl kurių procesas gali būti perduodamas kitai valstybei narei. Priimdamos sprendimą dėl perdavimo, nacionalinės valdžios institucijos atsižvelgia į tai, kiek nusikaltimų aukos proceso metu gali remtis savo teisėmis perdavimo valstybėje narėje. Siekiant priimti sprendimus dėl perdavimo, labai svarbu, kad teisminės institucijos labai pasitikėtų, kad nusikaltimų aukoms bus užtikrintos lygiavertės galimybės gauti paramą, apsaugą, dalyvauti baudžiamajame procese ir gauti kompensaciją iš nusikaltėlio valstybėje narėje, kuriai perduodama vykdyti procesą. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į tai, kad Komisija neseniai pasiūlė Reglamentą dėl baudžiamojo proceso

¹⁸ [Pagrindinių teisių apsauga krizės metu. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra \(europa.eu\), 2022 m. spalio 13 d.](#)

¹⁹ [Pamatinis sprendimas 2009/948/TVR.](#)

perdavimo²⁰, kuriuos siekiama sudaryti palankesnes sąlygas užtikrinti, kad nusikalstamą veiką tirtų arba baudžiamąjį persekiojimą už ją vykdytų tinkamiausia valstybė narė²¹.

ES pridėtinė vertė taip pat yra susijusi su problemų, kurių valstybės narės negali išspręsti vienos, masto ir pobūdžio klausimų sprendimu.

- **Proporcingumo principas**

Šioje peržiūroje siūlomos priemonės buvo atidžiai įvertintos atliekant poveikio vertinimą. Proporcingumas atitinka veiksmų, susijusių su nacionalinėmis teisinėmis sistemomis, lygį. Šie veiksmai išdėstomi kaip trys alternatyvūs sprendimai, skirti kiekvienam iš penkių konkrečių tikslų (nuo mažiausiai iki daugiausiai valstybės narės varžančio sprendimo). Per konsultacijas taip pat buvo atidžiai įvertintas ir su suinteresuotosiomis šalimis patikrintas kiekvienos siūlomos priemonės proporcingumas.

- **Priemonės pasirinkimas**

Kaip nurodyta SESV 82 straipsnio 2 dalyje, ES teisės aktų leidėjas gali veikti priimdamas direktyvas. Direktyva yra kiekvienai valstybei narei privaloma kaip rezultatas, kurį reikia pasiekti, tačiau nacionalinės valdžios institucijos gali pasirinkti jos įgyvendinimo formą ir būdus.

3. EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Rengdama **Nusikaltimų aukų teisių direktyvos vertinimą ir poveikio vertinimą**, Komisija konsultavosi su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis.

2020 m. gruodžio mėn. interneto svetainėje „Išsakykite savo nuomonę“ Komisija paskelbė šios iniciatyvos **vertinimo veiksmų gaires**²². Per šias konsultacijas Komisija gavo 56 atsakymus. 2022 m. birželio 28 d. Komisija priėmė **Nusikaltimų aukų teisių direktyvos vertinimą**²³. Atliekant vertinimą buvo naudojamas pagrindžiamasis tyrimas ir vyko duomenų rinkimas, įskaitant **viešas konsultacijas**²⁴. Per viešas konsultacijas Komisija gavo 95 atsiliepimus, įskaitant 20 nuomonių.

²⁰ 2023 m. balandžio 5 d. buvo priimtas Komisijos pasiūlymas dėl reglamento dėl baudžiamojo proceso perdavimo COM(2023) 185 *final*, 2023/0093 (COD).

²¹ Kitas pavyzdys, kai reikia pasitikėjimo – kai kompetentingos nacionalinės institucijos prisijungia prie jungtinės tyrimų grupės (JTG). JTG yra dviejų ar daugiau valstybių narių kompetentingų teisminių ir teisėsaugos institucijų glaudaus bendradarbiavimo forma sprendžiant sudėtingas ir dažnai didelio masto tarpvalstybinio pobūdžio bylas (remiantis [2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatiniu sprendimu](#)). Šiose bylose dažnai dalyvauja pažeidžiamos nusikaltimų aukos iš kelių valstybių narių, kaip antai prekybos žmonėmis aukos, seksualinio vaikų išnaudojimo aukos arba sunkiausių tarptautinių nusikaltimų aukos. Tokiais atvejais reikia daug pasitikėjimo, kad visi partneriai tinkamai elgsis su tyrimuose dalyvaujančiomis aukomis ir kad jų teisės bus gerbiamos visose susijusiose šalyse. [JTG dėl įtariamų sunkiausių tarptautinių nusikaltimų Ukrainoje](#) (dalyvaujant septynioms valstybėms narėms) yra naujausias pavyzdys, susijęs su Ukrainos karo nusikaltimų aukomis, pabėgusiomis iš savo šalies į skirtingas ES valstybes nares.

²² [Parama nusikaltimų aukoms. Nusikaltimų aukų teisių direktyvos vertinimas \(europa.eu\).](#)

²³ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/29/ES vertinimas“ (SWD(2022) 180 *final*).

²⁴ [Parama nusikaltimų aukoms. Nusikaltimų aukų teisių direktyvos vertinimas \(europa.eu\).](#)

Atlikdama **teisės aktų, kuriais reglamentuojamos nusikaltimų aukų teisės, peržiūros poveikio vertinimą**, Komisija surengė šias konsultacijas: **kvietimą teikti informaciją**²⁵ (gauti 53 atsakymai); **viešas konsultacijas** (gauti 72 atsakymai, įskaitant 15 nuomonių, iš kurių viena vėliau buvo persvarstyta); **tikslines konsultacijas su valstybių narių ekspertais, Nusikaltimų aukų teisių platforma ir baudžiamosios teisės specialistų grupe**; plataus masto konsultacijas, kurios buvo **išorės rangovo atlikto tyrimo dalis** ir kuriomis buvo siekiama pagrįsti politikos galimybių sąnaudų ir naudos poveikio vertinimą.

Buvo konsultuotasi su šiomis suinteresuotosiomis šalimis: i) **su nusikaltimų aukomis dirbančiais specialistais**, įskaitant valstybių narių teisminių institucijų, centrinės valdžios institucijų ir teisėsaugos institucijų specialistus; ii) **pilietinės visuomenės organizacijų, dirbančių su aukomis, nariais**, t. y. ES ir nacionalinių paramos aukoms organizacijų ir paramos tarnybų nariais; iii) **ES agentūromis ir tinklais**, įskaitant ES bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūrą (Eurojustas), ES teisėsaugos bendradarbiavimo agentūrą (Europolą), ES teisėsaugos mokymo agentūrą (CEPOL), Europos aukų teisių tinklą, ES nacionalinių kontaktinių centrų kompensacijų klausimais tinklą, bendrus kontaktinius punktus terorizmo aukoms valstybėse narėse, Europos teisminį tinklą baudžiamosiose bylose ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūrą bei Europos išorės veiksmų tarnybą; iv) **tarptautinėmis organizacijomis**, kaip antai Europos Taryba; v) **mokslinių tyrimų ir akademinėmis organizacijomis**, ir (vi) **visuomene, įskaitant nusikaltimų aukas**.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Šis pasiūlymas grindžiamas įrodymais, surinktais atliekant Nusikaltimų aukų teisių direktyvos vertinimą ir poveikio vertinimą.

Atliekant šią peržiūrą taip pat buvo atsižvelgiama į daugelį **ataskaitų ir tyrimų**, susijusių su nusikaltimų aukų teisėmis ir NATD įgyvendinimu valstybėse narėse. Tai buvo ir kelios ES finansuojamų projektų ataskaitos²⁶. Komisija taip pat pradėjo išorės rangovo atliekamą **sąnaudų ir naudos analizę**, kurios metu siekiama įvertinti pagrindinių galimybių finansinį pagrįstumą.

Be to, Komisija atsižvelgė į **anksčiau Europos Parlamento atliktą darbą**. Tai, be kita ko, buvo 2017 m. Europos Parlamento tyrimų tarnybos atliktas tyrimas dėl Nusikaltimų aukų teisių direktyvos įgyvendinimo²⁷, Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto (LIBE) užsakytas tyrimas dėl baudžiamojo proceso visoje ES²⁸ ir Parlamento rezoliucija dėl aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos būtiniausių standartų²⁹.

- **Poveikio vertinimas**

²⁵ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13096-Criminal-justice-EU-rules-on-victims-rights-update-lt>

²⁶ Žr. ataskaitą VOciare arba ataskaitą „Artemis“. Projektų pavyzdžiai pateikiami poveikio vertinimo 1 priede.

²⁷ Nusikaltimų aukų teisių direktyva 2012/29/ES. ES politikos įgyvendinimo vertinimas. PE 611.022, 2017 m. gruodžio mėn., [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/611022/EPRS_STU\(2017\)611022_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/611022/EPRS_STU(2017)611022_EN.pdf) f.

²⁸ Baudžiamasis procesas visoje Europos Sąjungoje. Atrinktų pagrindinių skirtumų ir jų poveikio ES teisės aktų rengimui lyginamoji analizė. PE 604.977, 2018 m. rugpjūčio mėn., [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604977/IPOL_STU\(2018\)604977_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604977/IPOL_STU(2018)604977_EN.pdf)

²⁹ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Direktyvos 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai, įgyvendinimo (2016/2328 (INI)).

Prie šio pasiūlymo pridedamas poveikio vertinimas grindžiamas Komisijos atlikto vertinimo išvadomis.

Atlikdama poveikio vertinimą Komisija apsvaustė keletą teisėkūros politikos galimybių. Su teisėkūra nesusijusios galimybės nebuvo įtrauktos, nes į 2020–2025 m. ES strategiją dėl aukų teisių jau buvo įtrauktos su teisėkūra nesusijusios priemonės, kurios turi būti įgyvendintos ateinančiais metais, tačiau jų numatomas poveikis buvo įtrauktas į atskaitos scenarijų.

Poveikio vertinime siūlomais pakeitimais, pateiktais tinkamiausiame politikos galimybių rinkinyje, bus pasiekti toliau nurodomi tikslai.

- **Galimybė veiksmingiau naudotis informacija**, visų pirma nustatant prievolę įsteigti pagalbos nusikaltimų aukoms linijas, kurios visoms su jomis susisieksiančioms aukoms, įskaitant tas, kurios nepraneša apie nusikaltimą, teiks informaciją apie jų teises.
- **Geriau su nusikaltimų aukų poreikiais suderintos apsaugos priemonės**, visų pirma dėl geresnio nusikaltimų aukų asmeninių apsaugos poreikių vertinimo ir išplėsto apsaugos priemonių, kurios bus taikomos aukoms atlikus vertinimą, įskaitant apsaugos orderius, sąrašo.
- **Geresnė parama**, visų pirma užtikrinant teisę gauti nemokamą **psichologinę pagalbą** tiek, kiek reikia, taip pat **teisę į tikslinę, tarpžinybinę paramą nukentėjusiems vaikams ir neįgaliųjų teises**.
- Veiksmingesnis **nusikaltimų aukų dalyvavimas baudžiamajame procese** suteikiant **teisę gauti administracinę pagalbą teisme** ir **teisę į teisinę gynybą**.
- Geresnės **galimybės gauti kompensaciją** i) sustiprinant nusikaltimų aukų teises baudžiamojo proceso metu gauti sprendimą dėl nusikaltėlio mokėtinios kompensacijos ir ii) nustatant, kad valstybė privalo laiku sumokėti nusikaltėlio kompensaciją nusikaltimų aukoms priėmus teismo sprendimą dėl nusikaltėlio mokėtinios kompensacijos, o valstybei suteikus galimybę vėliau ją susigrąžinti iš nusikaltėlio.

Kaip matyti iš poveikio vertinimo, kiekvienoje valstybėje narėje **nauda, kurios tikimasi atlikus šioje peržiūroje pasiūlytus pakeitimus, yra didesnė už numatomas sąnaudas**.

Šis santykis įvairiose valstybėse narėse skiriasi: vienos sąnaudų ir naudos santykis yra didesnis (didesnis teigiamas poveikis vienam išleistam eurui), o kitose – mažesnis (mažesnis teigiamas poveikis vienam išleistam eurui). Pagrindinė tokių skirtumų priežastis yra skirtinga valstybių narių pradinė padėtis. Tai visų pirma pasakytina apie pastangų (sąnaudų), kurių valstybės narės turi imtis, kad pasiektų siūlomų pakeitimų rezultatus, skirtumus, susijusius su tam tikrų priemonių (pvz., psichologinės pagalbos) perkėlimu į nacionalinę teisę, ir skirtingą nusikaltimų aukų skaičių valstybėse narėse.

Iš poveikio vertinimo aiškiai matyti, kad nors valstybės narės turės skirti tam tikrų pradinių investicijų, siūlomi pakeitimai padės užtikrinti geresnę ekonomikos veikimą, atsparesnę visuomenę ir tvirtesnes viešąsias institucijas. Nusikaltimų aukos, kurioms laiku suteikiama parama ir apsauga, lengviau integruojasi į visuomenę, greičiau grįžta į darbą ir yra mažiau priklausomos nuo sveikatos priežiūros sistemų. Tokios nusikaltimų aukos taip pat yra labiau linkusios pranešti apie nusikaltimus ir bendradarbiauti su kompetentingomis institucijomis. Todėl atlikus siūlomus pakeitimus valstybės narės gaus naudos, nes pagerės ekonomika, bus labiau integruojama visuomenė ir užtikrinamos stipresnės teisingumo sistemos.

Poveikio vertinimo projektas buvo pateiktas Reglamentavimo patikros valdybai 2022 m. lapkričio 3 d. ir aptartas 2022 m. lapkričio 30 d. Po nagrinėjimo poveikio vertinimas buvo šiek tiek patikslintas siekiant tiksliau atspindėti įgyvendinimo sąnaudas ir galimybių vertinimo metodiką. Gruodžio 1 d. Valdyba pateikė teigiamą nuomonę dėl projekto be išlygų.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Atlikus poveikio vertinime nurodytą analizę nustatyta, kad pasirinkus tinkamiausių galimybių rinkinį ilgainiui turėtų būti sumažinta valstybės narėms tenkanti našta, net jeigu kai kurios išlaidos trumpuoju laikotarpiu ir padidėtų. Šis padidėjimas turėtų būti daugiau nei kompensuotas dėl numatomos naudos, kuri bus gauta pasirinkus galimybių rinkinį.

Tam tikrą supaprastinimą nacionalinės valdžios institucijos patirs dėl įvairių priemonių, kuriomis bus sustiprintas su nusikaltimų aukomis dirbančių asmenų, įskaitant paramos tarnybas, bendradarbiavimas ir veiksmų koordinavimas. Taip bus užtikrinamas veiksmingesnis teisingumo sistemų organizavimas. Visų pirma šiuo metu policijai tenkančia našta, atsirandančia dėl pareigos teikti išsamią informaciją apie nusikaltimų aukų teises, atitinkančią konkrečius kiekvienos aukos poreikius, bus dalijamasi su kitais subjektais (įskaitant nevyriausybinės organizacijas ir savanorius).

Nustatyta ir kitokio pobūdžio nauda, susijusi su valstybių narių teisingumo sistemų veikimu. Visų pirma manoma, kad visiškai įgyvendinus tinkamiausių priteistos kompensacijos galimybę bus labai padedama tarnyboms, dirbančioms valstybės mokamų kompensacijų srityje. Dar didesnis supaprastinimas turėtų būti pasiektas dėl to, kad visi kompensavimo klausimai būtų sprendžiami baudžiamojo proceso metu, o ne tiek baudžiamojo, tiek civilinio proceso metu. Taip sumažės civilinių bylų skaičius ir padidės teismų sistemos veiksmingumas.

2022 m. gruodžio 5 d. **Ateičiai tinkamo reglamentavimo platforma** priėmė nuomonę dėl nusikaltimų aukų teisių *acquis* peržiūros³⁰. Jos pasiūlymai atitinka šiuo metu vykdomą darbą nusikaltimų aukų teisių srityje ir poveikio vertinime nurodytas tinkamiausias politikos galimybes.

- **Pagrindinės teisės**

Šiuo pasiūlymu užtikrinamos pagrindinės teisės ir laikomasi Europos Sąjungos sutarties 6 straipsniu ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje pripažintų principų. Visomis politikos galimybėmis buvo siekiama sumažinti diskriminaciją suteikiant vienodas **galimybes gauti informaciją, užtikrinant apsaugą, paramą, teisingumą ir kompensacijas** bei tinkamus būtiniausius standartus visoms nusikaltimų aukoms jų neskirstant, kartu tinkamai atsižvelgiant į konkrečius nusikaltimų aukų poreikius.

Konkrečiai, kalbant apie vienodas **galimybes gauti informaciją** apie nusikaltimų aukų teises, buvo apsvarstyta, kaip užtikrinti geresnes galimybes **uždarose institucijose gyvenančioms nusikaltimų aukoms**. Dėl interneto svetainės (kuri yra neatsiejama pagalbos nusikaltimų aukoms linijos dalis) pagerės aukų, kurios nekalba valstybės narės oficialiąja kalba, galimybės gauti informaciją. Pagerinus **asmeninių poreikių vertinimą** bus galima geriau įvertinti nusikaltimų aukų asmeninius poreikius, o taip bus užtikrinama **vienodesnė ir veiksmingesnė** pažeidžiamiausių aukų **apsauga**. Kalbant apie paramą aukoms, šioje iniciatyvoje, be kita ko, numatoma **išplėsti nemokamą psichologinę pagalbą** įtraukiant platesnę nusikaltimų aukų

³⁰

https://commission.europa.eu/system/files/2022-12/Final%20opinion%202022_SBGR3_07%20Revision%20of%20the%20victims%20rights%20acquis_rev.pdf

grupę (šiuo metu ji teikiama tik terorizmo aukoms). Be to, atlikus peržiūrą planuojama visoms nusikaltimų aukoms **suteikti daugiau teisių baudžiamojo proceso metu, nepriklausomai nuo to, kokį oficialų šalies statusą turėdamos jos dalyvauja**. Todėl manoma, kad galimybė būti lydimoms vykstant procesui paskatins visas nusikaltimų aukas reikalauti savo teisių. Buvo įtraukta nuostata dėl neįgaliųjų teisių, kuria užtikrinama, kad šiame pasiūlyme nurodytos teisės būtų pritaikytos atsižvelgiant į jų konkrečius poreikius. Taip neįgalieji galės naudotis nusikaltimų aukų teisėmis taip pat, kaip visi kiti asmenys. Visais šiais pakeitimais siekiama sumažinti nelygybę ir manoma, kad jie turės teigiamą poveikį pagrindinėms teisėms.

Kišimasis į teisę į privatą ir šeimos gyvenimą (7 straipsnis) ir nusikaltimo aukos ir nusikaltėlio asmens duomenų apsaugą (8 straipsnis) yra būtinas ir proporcingas siekiant užtikrinti, kad nusikaltimų aukos galėtų veiksmingai naudotis savo teisėmis į paramą ir apsaugą. Be to, pasiūlyme numatyta konkreti prievolė nesidalinti nusikaltimo aukos asmens duomenimis su migracijos institucijomis. Šia apsaugos priemone užtikrinama, kad informacija apie auką būtų tvarkoma tik NATD tikslais. Siekiant užtikrinti šios peržiūros priemonių veiksmingumą ir formuoti aukų teisių politiką, asmens duomenis būtina rinkti statistikos tikslais. Nusikaltimų aukų teisė į privatą ir šeimos gyvenimą bus toliau stiprinama užtikrinant, kad atlikus asmeninius vertinimus būtų imamasi tinkamų apsaugos nuo nusikaltėlių priemonių.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje nustatytos pagrindinės teisės apima teisę į gyvybę (2 straipsnis), teisę į asmens neliečiamybę (3 straipsnis), teisę į privatą ir šeimos gyvenimą (7 straipsnis), teisę į asmens duomenų apsaugą (8 straipsnis), teisę į lygybę prieš įstatymą (20 straipsnis), teisę į nediskriminavimą (21 straipsnis), vaiko teises (24 straipsnis), neįgaliųjų asmenų integravimą (26 straipsnis), teisę į socialinę paramą ir sveikatos apsaugą (35 straipsnis), teisę į gerą administravimą (41 straipsnis) ir teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą (47 straipsnis).

Pasiūlymas taip pat buvo įvertintas **atsižvelgiant į nusikaltėlių, įtariamųjų ir kaltinamųjų teises**. Tai, be kita ko, teisė kreiptis į teismą (47 straipsnis), nekaltumo prezumpcija (48 straipsnis), teisė į gynybą ir baudžiamojo proceso teisėtumo bei proporcingumo principai (49 straipsnis), teisė nebūti du kartus teisiamam ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką (50 straipsnis) ir ES taisyklės dėl įtariamųjų ir kaltinamųjų procesinių teisių. Nustatyta, kad galimybės nedaro poveikio nusikaltėlių, įtariamųjų ir kaltinamųjų pagrindinėms teisėms.

Be to, šiame pasiūlyme atsižvelgiama į neįgaliųjų teises ir pareigas, įtvirtintas JT neįgaliųjų teisių konvencijoje, kurios šalys yra ES ir visos valstybės narės.

Manoma, kad šiuo pasiūlymu bus sustiprintos pagrindinės aukų teisės. Vis dėlto kai kurių galimybių atveju tiesioginis poveikis pagrindinėms teisėms bus didesnis nei kitais atvejais. Kadangi neįmanoma kiekybiškai įvertinti poveikio, buvo pasirinkta taikyti kokybinės analizės metodiką. Tai daroma vertinant, kiek teigiamo poveikio būtų galima pasiekti pasirinkus kiekvieną galimybę, palyginti su atskaitos scenarijumi.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas ES biudžetui poveikio neturi.

5. KITI ELEMENTAI

- Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Pagal šio pasiūlymo 2 straipsnį reikalaujama, kad valstybės narės priimtų įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi reikalavimų, ne vėliau kaip iki *[dveji metai po*

direktyvos įsigaliojimo dienos]. Taikoma išimtis dėl nuostatų, būtinų, kad būtų laikomasi 26b straipsnio (dėl elektroninių ryšių priemonių naudojimo), kurios turėtų būti priimtose ir paskelbtose ne vėliau kaip iki *[ketveri metai po direktyvos įsigaliojimo dienos]*. Valstybės narės turi pateikti Komisijai savo nuostatų tekstą.

Komisija stebės ir vertins šio pasiūlymo poveikį naudodamasi pagal šiuo metu galiojančią direktyvą nustatytais mechanizmais. Be to, pagal 28 straipsnį (Statistinių duomenų teikimas) valstybės narės turi imtis būtinų priemonių siekdamas sukurti statistinių duomenų apie nusikaltimų aukas rinkimo, rengimo ir platinimo sistemą. Šiuos duomenis jos turi siųsti Komisijai (Eurostatui) kas trejus metus.

Komisija ir toliau rengs ES nusikaltimų aukų teisių platformos susitikimus su nusikaltimų aukų teisėmis susijusiais klausimais. Šie informacijos mainai taip pat prisidės prie stebėsenos ir vertinimo.

Komisija *[šešeri metai po priėmimo]* turi pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai direktyvos 2012/29/ES su pakeitimais, padarytais šia direktyva, taikymo ataskaitą. Ataskaitoje turi būti įvertinta, koku mastu valstybės narės ėmėsi visų reikalingų priemonių, kad būtų laikomasi šios direktyvos, įskaitant techninį įgyvendinimą.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Siekiant užtikrinti tinkamą šios direktyvos įgyvendinimą, reikia parengti aiškinamąjį dokumentą, pvz., atitiktis lenteles, kaip reikalaujama Teisingumo Teismo sprendime byloje C-543/17³¹. Teisės aktai, kuriais į nacionalinę teisę perkeliama Nusikaltimų aukų teisių direktyva, retai apsiriboja vienu teisiniu tekstu, nes nuostatos dažnai įtraukiamos į skirtingas nacionalines priemones. Dėl šios priežasties valstybės narės turi pateikti Komisijai aiškinamąjį dokumentą su priimtų nuostatų, kuriomis ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, tekstu.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Nusikaltimų aukų teisių direktyvos pakeitimais siekiama: Pagerinti nusikaltimų aukų galimybes gauti informaciją ir pranešti apie nusikaltimus, sudaryti palankesnes sąlygas pažeidžiamoms nusikaltimų aukoms, įskaitant vaikus, gauti specializuotą paramą ir pagerinti neįgalių nusikaltimų aukų galimybes kreiptis į teismą, užtikrinti veiksmingesnį nusikaltimų aukų dalyvavimą baudžiamajame procese, pagerinti nusikaltimų aukų galimybes gauti kompensaciją, geriau suderinti nusikaltimų aukų apsaugos priemones su jų poreikiais, naudoti elektronines ryšio priemones ir nustatyti konkrečias smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms taikomas prievoles.

- a) Nuostatos, kuriomis siekiama pagerinti aukų galimybes gauti informaciją ir pranešti apie nusikaltimus (3a, 5a ir 26a straipsniai).

Pagal NATD 4 straipsnį nusikaltimų aukos turi teisę gauti informaciją apie savo teises, **kai jos pirmą kartą susisiečia su kompetentingomis institucijomis** (paprastai policija). Vis dėlto ne visos nusikaltimų aukos kreipiasi į kompetentingas institucijas. Kaip pabrėžta 2021 m. Pagrindinių teisių agentūros ataskaitoje³², **daugeliu atvejų aukos apie nusikaltimus nepraneša. Šios aukos neturi galimybių gauti informacijos**, įskaitant informaciją apie jų teises į paramą ir apsaugą, nepriklausomai nuo to, ar jos praneša apie nusikaltimą, ar ne.

³¹ 2019 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo 5 didžiosios kolegijos sprendimas byloje C-534/17 *Europos Komisija prieš Belgijos Karalystę*.

³² [FRA tyrimas dėl nusikalstamumo, saugumo ir aukų teisių](#), 2021 m. vasario mėn.

Nors NATD reikalaujama, kad informacija nusikaltimų aukoms būtų teikiama atsižvelgiant į teisę suprasti ir būti suprastam (NATD 3 straipsnis), vertinime nustatyta, kad praktikoje kompetentingos institucijos dažnai vartoja kalbą, kuri nėra pritaikyta nusikaltimų aukų poreikiams³³. Tai pasakytina apie neįgaliuosius, nacionalinės kalbos nemokančius asmenis, vaikus ir vyresnio amžiaus žmones. Be to, kadangi pirmieji kontaktai su kompetentingomis institucijomis dažnai vyksta nusikaltimo vietoje, asmenys, patyrę sukrėtimą iš karto po nusikaltimo, negali suprasti gaunamos informacijos.

Pagal NATD 6 straipsnį nusikaltimų aukos **iš kompetentingų institucijų taip pat turėtų gauti tolesnę informaciją** apie įvairius baudžiamojo proceso etapus, jų vaidmenį ir nusikaltėlio padėtį (pvz., informaciją apie tai, kad nusikaltėlis buvo paleistas iš sulaikymo vietos). Tačiau didelė dalis suinteresuotųjų šalių, su kuriomis buvo konsultuojamasi atliekant vertinimą, laikėsi nuomonės, kad aukos nevisiškai pasinaudoja savo teisėmis gauti informaciją pirmo kontakto su NATD nurodyta kompetentinga institucija metu, ir ši padėtis turėtų būti pagerinta.

Vis dar ne visose valstybėse narėse užtikrinamos **visapusiškesnės bendravimo su nusikaltimų aukomis priemonės**, kurias taikant būtų atsižvelgiama į nusikaltimų aukų poreikių, susijusių su jų teise gauti informaciją, sudėtingumą. Daugelis **nusikaltimų aukų vis dar negali pasikliauti pagalbos aukoms linija, pasiekiamo skambinant telefono numeriu 116 006**³⁴. Šios pagalbos linijos turėtų teikti bet kuriuo metu nusikaltimų aukoms reikalingą informaciją. Aukoms turėtų būti suteikiama galimybė laisvai papasakoti apie tai, ką jos patyrė, ir prireikus kreiptis į policiją ar kitas tarnybas. Dar mažiau aukų naudojasi pažangesnėmis pagalbos linijomis, turinčiomis visapusišką interneto svetainę ir galimybę susisiekti ne tik telefonu, bet ir naudojant pokalbių internete funkciją ir e. paštą³⁵.

Siekiant išspręsti nustatytas problemas, susijusias su nusikaltimų aukų galimybėmis gauti informaciją, šioje peržiūroje siūlomas rinkinys priemonių, visų pirma nustatyti pareigą valstybėms narėms įsteigti **pagalbos nusikaltimų aukoms linijas** (3a straipsnis). Šios linijos **naudos ES telefono numerį 116 006 ir pažangiausiomis technologijomis** grindžiamą interneto svetainę, taip užtikrindamos optimalią prieigą populiariausiomis kalbomis ir neįgaliesiems. Pagalbos linija bus pirmasis kontaktinis punktas visoms nusikaltimų aukoms, joje bus teikiama emocinė parama, o prireikus nukreipiama į specializuotas paramos tarnybas.

Siūloma peržiūra atitinka nuostatas dėl kitų pagalbos linijų, kurioms naudojami skaitmenimis „116“ prasidedantys rezervuoti ES numeriai, kaip antai, Europos karštoji pranešimų apie dingusius vaikus linija (116 000) ir pranešimų apie smurto dėl lyties atvejus linija (116 116). Pasiūlymas taip pat atitinka Komisijos strategiją dėl vaikams geresnio interneto³⁶. Juo remiamas saugesnių interneto centrų tinklas, apimantis vaikams, tėvams ir globėjams skirtas pagalbos linijas su internetu susijusiais klausimais (pvz., smurto internete ir patyčių kibernetinėje erdvėje) ir karštąsias linijas, skirtas pranešti apie internete skelbiamą prievartos

³³ Pavyzdžiui, keliose valstybėse narėse (įskaitant Bulgariją, Portugaliją, Rumuniją ir Slovakiją) valdžios institucijos kaip informaciją pateikia rašytinę nacionalinių nuostatų dėl nusikaltimų aukų teisių kopiją.

³⁴ Įsteigiama 2009 m. lapkričio 30 d. Komisijos sprendimu, kuriuo iš dalies keičiamos Sprendimo 2007/116/EB nuostatos dėl papildomų skaitmenimis „116“ prasidedančių rezervuotų numerių nustatymo. Rezervuotų numerių taikymas nėra privalomas, bet rekomenduojamas. Kad būtų galima naudoti šiuos numerius, turi būti įvykdytos tam tikros sąlygos. Nusikaltimų aukoms pagalbos linija 116 006 turi teikti informaciją apie aukų teises, nukreipti skambinančius asmenis į policiją ir kitas tarnybas (jeigu reikia) ir teikti konsultacijas.

³⁵ Geriausi pavyzdžiai: [Airijos pagalbos linija](#), [Estijos pagalbos linija](#), [Kroatijos pagalbos linija](#), [Latvijos pagalbos linija](#), [Švedijos pagalbos linija](#).

³⁶ COM(2022)212 *final*, 2022 5 11.

prieš vaikus medžiagą. Pasiūlymas taip pat atitinka Komisijos politikos priemonę, kuria siekiama užtikrinti, kad numeris 116 111 būtų priskirtas pranešimams apie patyčias kibernetinėje erdvėje.

Siekiant užtikrinti, kad nusikaltimų aukos gautų išsamią ir įtraukią informaciją, šiuo pasiūlymu valstybės narės įpareigojamos **protokolais** nustatyti konkrečias procedūras. 26a straipsnyje reikalaujama, kad tokie protokolai būtų rengiami bendradarbiaujant su teisėsaugos institucijomis, teisminėmis institucijomis (prokurorų ir teisėjų) ir paramos organizacijomis. Juose įvairiems partneriams bus nurodyta, kaip užtikrinti, kad nusikaltimų aukos gautų informaciją, kuri būtų pritaikyta jų asmeniniams poreikiams ir aktuali konkrečioms procedūrų dalims.

Remiantis peržiūra taip pat numatoma prievolė užtikrinti, kad nusikaltimų aukos galėtų **pranešti apie nusikaltimus** naudojamos **informacinės ir ryšių technologijas** (5 straipsnio a dalies 1 punktą). Pranešimo apie nusikaltimus procesas taip pat bus palengvintas sulaikytų asmenų atveju (išsamesnė informacija bus pateikiama protokoluose, rengiamuose derinant teisėsaugos institucijų, teisminių institucijų (prokurorų ir teisėjų) ir paramos organizacijų koordinavimo ir bendradarbiavimo veiksmus (26a straipsnis).

Neteisėti migrantai taip pat galės lengviau pranešti apie nusikaltimus. Pasiūlymo 5 straipsnio a dalies 5 punkte reikalaujama, kad kompetentingoms institucijoms, į kurias kreipiasi nusikaltimo auka, pranešanti apie nusikalstamą veiką, **bent iki tol, kol bus baigtas pirmas asmeninis vertinimas, nebūtų leidžiama perduoti migracijos institucijoms asmens duomenų, susijusių su aukos gyventojų statusu, jeigu šie duomenys buvo surinkti tuomet, kai buvo gautas pranešimas apie nusikaltimą**, kaip nurodyta NATD 22 straipsnyje. Tačiau šiomis aplinkybėmis reikėtų priminti, kad pranešimas apie nusikaltimą ir dalyvavimas baudžiamajame procese pagal Direktyvą 2012/29/ES nesukuria jokių teisių, susijusių su aukos gyventojų statusu, ir neturi stabdomojo poveikio nustatant jos gyventojų statusą. Be to, jei tai yra neteisėti migrantai, kurie yra prekybos žmonėmis aukos arba asmenys, kuriems padėjo atlikti nelegalios imigracijos veiksmus, ir kurie bendradarbiauja su kompetentingomis institucijomis, susijusios institucijos privalo juos informuoti apie jų teises ir galimybes pagal Leidimų gyventi šalyje direktyvą. Šios galimybės visų pirma apima suteikiamą apmąstymo laikotarpį sprendimui dėl bendradarbiavimo atliekant tyrimą priimti ir leidimo gyventi išdavimą.

- b) Nuostatos, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas pažeidžiamoms nusikaltimų aukoms, įskaitant vaikus, gauti specialistų paramą (9 straipsnio 1 dalis, 9a ir 24 straipsniai)

NATD 8 ir 9 straipsniuose numatoma teisė į nemokamą specializuotą, tikslinę ir integruotą paramą konkrečių poreikių turinčioms nusikaltimų aukoms, įskaitant, jeigu įmanoma, psichologinę pagalbą. Tačiau atlikus vertinimą nustatyta, kad pažeidžiamos nusikaltimų aukos, įskaitant vaikus, dažnai negali gauti veiksmingos paramos³⁷.

Daugelyje valstybių narių vis dar kyla problemų dėl to, kad **nėra vaiko interesus užtikrinančio požiūrio**³⁸. Atlikus vertinimą nustatyta, kad trūksta bendro supratimo apie tai, kokios tikslinės ir integruotos paramos reikia pažeidžiamoms nusikaltimų aukoms, ypač

³⁷ Maždaug pusė suinteresuotųjų grupių mano, kad konkrečių poreikių turinčios nusikaltimų aukos negauna pakankamos paramos.

³⁸ Vykdamas konsultacijas keliose valstybėse narėse, įskaitant BE, BG, DE, EL, LT ir PT, buvo pranešta apie daug problemų, susijusių su renkant įrodymus daromais vaikų vaizdo įrašais, vaiko interesus atitinkančiu dalyvavimu teismo procesuose, individualiu požiūriu į pažeidžiamiausius vaikus.

vaikams. Todėl ES ne visi vaikai gali gauti aukštos kokybės specialistų paramą. Išsamioje ES vaiko teisių strategijoje (2021–2024 m.)³⁹ nustatyta, kad teismo procesai turėtų būti pritaikyti prie vaiko amžiaus bei poreikių ir privalo būtų vykdomi gerbiant visas vaiko teises, atsižvelgiant į geriausias jo interesus. Barnahus modelis šiuo metu yra pažangiausias vaiko interesus atitinkančio požiūrio į teisingumą pavyzdys⁴⁰. Nors šioje peržiūroje nereikalaujama, kad valstybės narės taikytų Barnahus modelį, ji grindžiama šio modelio principais. Siekiant išspręsti šią problemą, naujame 9a straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės **numatytų tikslinį, tarpžinybinį požiūrį į paramą nukentėjusiems vaikams ir jų apsaugą**. Šis požiūris turėtų būti grindžiamas integruotu ir suderintu paslaugų teikimu tose pačiose patalpose. Tai yra pagrindinis vaiko interesus atitinkančių priemonių, kurios jau įtrauktos į NATD (pvz., parodymų vaizdo įrašai, akių kontakto vengimas, to paties asmens vykdomos vaiko interesus atitinkančios apklausos), papildymas. Remiantis šia peržiūra, valstybės narės taip pat privalo užtikrinti, kad toks tikslinis ir integruotas tarpžinybinis požiūris būtų prieinamas visiems nukentėjusiems vaikams, kuriems to reikia.

Vertinime taip pat buvo pabrėžta, **kad beveik pusėje valstybių narių nusikaltimų aukoms ne visada teikiama nemokama psichologinė pagalba**⁴¹. Nusikaltimų aukų po pirmųjų susitikimų dažnai prašoma sumokėti už psichologinę pagalbą. Tai ypač problemiška pažeidžiamoms nusikaltimų aukoms, kurios paprastai negali sau leisti sumokėti už pagalbą. Nusikaltimo padariniai gali būti ilgalaikiai, be to, yra keletas veiksnių, kurie dar labiau sustiprina šį poveikį, kaip antai nusikaltimo sunkumas, aukos asmeninė padėtis ir bet kokie ankstesnės viktimizacijos atvejai⁴². Todėl, kaip pabrėžta 2019 m. FRA ataskaitoje (II d.), smurtinių nusikaltimų aukos negalės atlikti jokio svarbaus vaidmens baudžiamajame procese, **jeigu joms nebus teikiama profesionali ir įgalinanti psichologinė pagalba**.

Siekiant išspręsti šią problemą, peržiūros 9 straipsnio 1 dalyje siūloma, kad specialistų paramos paslaugos apimtų **nemokamą psichologinę pagalbą, teikiamą tiek laiko, kiek reikia** visoms pažeidžiamoms nusikaltimų aukoms, kurioms tokia parama yra reikalinga, t. y. kai atlikus asmeninį vertinimą nustatoma, kad jos reikia. Visoms nusikaltimų aukoms ir toliau bus teikiama emocinė ir psichologinė pagalba, kuri joms dažnai būna prieinama trumpuoju laikotarpiu po nusikaltimo, tačiau konkrečių poreikių turinčios aukos turės galimybę lengviau gauti tokią psichologinę pagalbą, kuri joms turėtų būti prieinama ne tik trumpuoju laikotarpiu po nusikaltimo, bet ir ilguoju laikotarpiu (tiek, kiek reikia).

Abiejų siūlomų priemonių atvejais reikalingas nacionalinis protokoluose (26a straipsnis) nurodytų paramos tarnybų, teisėsaugos ir teisminių institucijų veiksmų koordinavimas.

Nusikaltimų aukų galimybės naudotis paramos paslaugomis bus sustiprintos reikalavimu, kad paramos nusikaltimų aukoms tarnybos veiktų ir krizės laikotarpiais, atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos metu įgytą patirtį. Tai bus pasiekta NATD 8 straipsnį papildant nauja dalimi. Nusikaltimų aukos taip pat galės naudotis supaprastintu nukreipimu į paramos nusikaltimų aukoms tarnybas (8 straipsnio pakeitimai).

³⁹ COM(2021)142 final, 2021 3 24.

⁴⁰ [Apie Barnahus](#). Barnahus yra vaiko interesus atitinkantis, po vienu stogu veikiantis biuras, kuriame teisėsaugos, baudžiamosios teisenos institucijos, vaikų apsaugos tarnybos, medicinos ir psichikos sveikatos darbuotojai bendradarbiauja ir kartu vertina vaiko padėtį bei sprendžia dėl tolesnių veiksmų.

⁴¹ AT, CY, CZ, DE, EE, IE, LT, LV, MT, NL, PT, SI.

⁴² Psichologinės nusikaltimų pasekmės gali būti nerimas, depresija, kaltė, gėda, savižudiškas elgesys ir nesugebėjimas veikti ar mąstyti racionaliai, žr. straipsnį [Psychological Reactions of Victims of Violent Crime](#), Cambridge University Press, 2018.

Siūlomomis priemonėmis aiškiau apibrėžiama paramos pažeidžiamiausioms nusikaltimų aukoms, įskaitant vaikus, taikymo sritis. Be to, jomis didinamas pasitikėjimas nacionalinėmis ir kitų valstybių narių teisingumo sistemomis.

- c) Nuostatos, kuriomis užtikrinama, kad aukos turėtų veiksmingesnes galimybes kreiptis į teismą (10a ir 10b straipsniai)

Pagal NATD pagrindinės teisės, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos nusikaltimų aukoms dalyvauti baudžiamajame procese, yra teisė būti išklaustam (NATD 10 straipsnis), teisės priėmus sprendimą nevykdyti baudžiamojo persekiojimo (NATD 11 straipsnis), teisė gauti teisinę pagalbą (NATD 13 straipsnis) ir įvairios teisės, kuriomis siekiama apsaugoti aukas nuo antrinės ir pakartotinės viktimizacijos proceso metu (NATD 18–24 straipsniai). Vertinimo ir konsultacijų metu buvo pabrėžiama, kad nusikaltimų aukoms sunku arba net neįmanoma dalyvauti baudžiamajame procese, išskyrus atvejus, kai jos yra **tinkamai lydimos ir konsultuojamos. Konsultacijos su** nusikaltimo aukai teisme atstovaujančiu **advokatu** padeda išspręsti daugumą klausimų, visų pirma susijusių su teisiniais aspektais. Vis dėlto ne visos aukos turi teisę turėti advokatą. Teisinė pagalba gali būti teikiama asmenims, neturintiems pakankamai lėšų, o tai nustatoma atliekant materialinės padėties patikrinimą, kurio sąlygos kai kuriose valstybėse narėse yra ypač griežtos. Be to, teisinė pagalba gali būti teikiama asmenims, nukentėjusiems dėl tam tikrų rūšių nusikaltimų, tačiau tik tuo atveju, jeigu jie yra baudžiamojo proceso šalys (NATD 13 straipsnis). Todėl labai svarbu, kad nusikaltimų aukos taip pat turėtų teisę būti **lydimos kito asmens, kuris nėra advokatas** ir kuris bent galėtų joms patarti jų vaidmens ir teisių klausimais proceso metu ir suteikti emocinę paramą. NATD 20 straipsnyje tokia teisė numatoma, tačiau ji taikoma tik tyrimo etapu (t. y. iki teismo nagrinėjimo).

Atsižvelgiant į tai, labai svarbu užtikrinti, kad visos nusikaltimų aukos ES turėtų bent **teisę gauti pagalbą** teismo nagrinėjimo metu ir gautų tinkamą informaciją iš teismo darbuotojų⁴³.

Atlikus vertinimą nustatyta, kad kita didelė problema, susijusi su nusikaltimų aukų dalyvavimu baudžiamajame procese, yra ta, kad kai kuriose valstybėse narėse **nusikaltimų aukos neturi šalies baudžiamajame procese teisinio statuso**⁴⁴. NATD dėl šio statuso paliekama spręsti pagal nacionalinę teisę, todėl nusikaltimų aukų padėtis įvairiose valstybėse narėse skiriasi (pvz., tai gali būti šalys, padedantys prokurorai, civilinius ieškinius teikiančios šalys arba liudytojai, turintys teisę būti išklausti). Be to, nusikaltimų aukos dažnai **neturi teisių gynimo priemonių, kuriomis naudodamosi jos galėtų užginčyti** tiesiogiai su jomis susijusius sprendimus⁴⁵. Dėl to *de facto* pažeidžiama aukų teisė kreiptis į teismą.

Siekiant užtikrinti veiksmingesnį nusikaltimų aukų dalyvavimą baudžiamajame procese, šia peržiūra siūloma **naujame 10a straipsnyje nustatyti teisę gauti pagalbą teisme**.

Remiantis šia peržiūra, taip pat siūloma nustatyti nusikaltimų aukų teisę **ginčyti teismo proceso metu priimtus sprendimus, susijusius su tam tikromis aukų teisėmis pagal šią direktyvą**, kaip konkrečių poreikių turinčių nusikaltimų aukų teisę naudotis specialiomis

⁴³ Esama gerosios praktikos pavyzdžių. Pavyzdžiui, Airijoje [organizacija „V-Sac“ teikia paramą aukoms teisme](#) ir jos savanoriai kasmet padeda daugiau kaip tūkstančiui nusikaltimų aukų.

⁴⁴ Bent aštuoniose valstybėse narėse – CY, EE, EL, FR, IE, MT, NL, RO.

⁴⁵ 13 valstybių narių nusikaltimų aukos neturi tinkamų teisių gynimo priemonių, kuriomis naudodamosi jos galėtų apskusti tiesiogiai su jomis susijusius sprendimus (BE, DE, FR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, RO, SE, SK). Taip yra daugiausia dėl to, kad jos neturi teisės pareikšti ieškinį kaip šalis baudžiamajame procese.

apsaugos priemonėmis, ir teisę į vertimą teismo posėdžio metu. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad aukos galėtų ginčyti šiuos sprendimus nepriklausomai nuo jų statuso baudžiamajame procese ir laikydamosi teisminės peržiūros principo (10b straipsnis).

Dėl to bus pagerinta nusikaltimų aukų patirtis ir pasitikėjimas baudžiamosios teisenos sistema. Tai padės užtikrinti, kad nusikaltimų aukos būtų išklausomos, pagerės jų parodymai ir dalyvavimas, o dėl to padidės teismų veiksmingumas.

- d) Nuostatos, kuriomis užtikrinama, kad aukos turėtų veiksmingesnes galimybes gauti kompensaciją

Kaip pabrėžiama ES strategijoje dėl nusikaltimų aukų teisių, daugelyje valstybių narių nusikaltimų aukoms vis dar sunku gauti kompensaciją iš nusikaltėlio ir iš valstybės. Ši problema susijusi tiek su nacionalinėmis, tiek su tarpvalstybinėmis bylomis. Pagal NATD 16 straipsnį visos aukos turi teisę baudžiamojo proceso metu gauti **sprendimą dėl nusikaltėlio mokėtinios kompensacijos**, išskyrus atvejus, kai nacionalinėje teisėje numatoma, kad toks sprendimas turi būti priimtas kitų teismo procesų metu. Kaip nurodyta Milquet ataskaitoje ir patvirtinta atlikus vertinimą, ši teisė dažnai yra neveiksminga⁴⁶, nes kai kuriose valstybėse narėse baudžiamojo proceso metu dažnai nepriimamas joks sprendimas dėl kompensacijos⁴⁷. Be to, net ir po baudžiamojo proceso, po kurio buvo priimtas nuosprendis, kuriuo nusikaltimo vykdytoji nustatoma pareiga atlyginti žalą, kompensacija nusikaltimo aukai dažnai nesumokama, nes priversti nusikaltėlį tai padaryti yra sunku. Dėl to, kad baudžiamojo proceso metu negalima veiksmingai gauti kompensacijos iš nusikaltėlio, nusikaltimų aukos turi dalyvauti sudėtingame ir ilgai trunkančiame civiliniame procese. Joms taip pat gali reikėti kreiptis dėl valstybės kompensacijos, mokamos pagal nacionalines valstybės kompensacijų taisykles⁴⁸. Ši problema susijusi tiek su šalių viduje vykstančiomis, tiek su tarpvalstybinėmis bylomis.

Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas nusikaltimų aukoms gauti kompensaciją iš nusikaltėlių, šioje peržiūroje siūloma suteikti nusikaltimų aukoms **teisę gauti sprendimą dėl nusikaltėlio mokėtinios kompensacijos tik baudžiamojo proceso metu**. Todėl šiuo metu taikoma išimtis pagal TPRD 16 straipsnį, kai nacionalinėje teisėje numatoma, kad toks sprendimas turi būti priimamas kitų teismo procesų metu, turėtų būti išbraukta. Be to, Komisija siūlo įpareigoti **valstybes nars iš anksto sumokėti** nusikaltimo aukai **nusikaltėlio mokėtiną kompensaciją**, iš karto po to, kai priimamas teismo sprendimas, o tada reikalauti, kad nusikaltėlis tą kompensaciją grąžintų (**nauja 16 straipsnio 2 dalis**).

Tikimasi, kad šiais pasiūlymais bus gerokai patobulinti nusikaltėlių kompensavimo nusikaltimo aukoms standartai tiek šalių vidaus, tiek tarpvalstybinėse bylose. Palengvinant šį procesą, bus iš esmės apribojami atvejai, kai nusikaltimų aukos prašo valstybės kompensacijų. Taip yra todėl, kad valstybės kompensacija daugeliu atvejų skiriama tik tuomet, kai nusikaltimų aukos negauna kompensacijos iš nusikaltėlių.

- e) Nuostatos dėl geriau su nusikaltimų aukų poreikiais suderintų apsaugos priemonių, kuriomis užtikrinamas pažeidžiamų nusikaltimų aukų saugumas (22 ir 23 straipsniai)

⁴⁶ Dauguma suinteresuotųjų šalių, su kuriomis buvo konsultuojamasi, nurodė manančios, kad nusikaltimų aukų teisė gauti kompensaciją iš nusikaltėlio yra neveiksminga ir turėtų būti sustiprinta.

⁴⁷ Žr. visų pirma teisėjų praktiką CZ, SK, ir AU.

⁴⁸ 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvoje 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms reikalaujama, kad valstybės narės suteiktų galimybę smurtinių ir tyčinių nusikaltimų aukoms gauti kompensaciją, be kita ko, ir tarpvalstybiniais atvejais. Tokios galimybės gauti kompensaciją sąlygos nustatomos taikant nacionalines procedūras.

NATD 22 straipsnyje numatoma nusikaltimo aukos teisė į tai, kad jos apsaugos poreikiai būtų įvertinami laiku ir asmeniškai. Šios teisės tikslas – nustatyti, ar nusikaltimo auka yra kuriuo nors atžvilgiu ypač pažeidžiama dėl antrinės viktimizacijos (žalos, susijusios su baudžiamuoju procesu) ir pakartotinės viktimizacijos, bauginimo ir (arba) keršto (nusikaltėlio padaromos žalos), kad joms būtų galima taikyti atitinkamas apsaugos priemonės. Šios apsaugos priemonės nustatytos NATD 23 straipsnyje. **Asmeninio vertinimo sąlygos nustatomos pagal nacionalinę teisę.** Remiantis vertinimu, teisė į asmeninį vertinimą yra vienas reikšmingiausių NATD pasiekimų. Tačiau praktiškai kokybiškai pasinaudoti šia teise dažnai būna sunku dėl šių trijų nustatytų trūkumų:

- vertinimas atliekamas per vėlai;
- atliekant vertinimą **nedalyvauja psichologai ir paramos aukoms tarnybos**, turintys patirties įvertinti kiekvienos aukos psichologinę būklę;
- **neatsižvelgiama į riziką, kurią kelia nusikaltėlis**, galintis turėti ginklų ir piktnaudžiauti narkotikais ar alkoholiu.

Asmeninių nusikaltimų aukų poreikių vertinimas turi būti atliekamas teisingai, siekiant užtikrinti, kad nusikaltimų aukos būtų tinkamai apsaugotos. Be šių įvertinimų nusikaltimų aukos negali naudotis specialiomis apsaugos priemonėmis, nustatytomis NATD 23 straipsnyje. Šios priemonės apima specialius apklausos metodus, priemonės, kuriomis užtikrinama, kad aukos ir nusikaltėliai vieni kitų nematytų, ir priemonės, kuriomis užtikrinama, kad teismo salėje auka galėtų būti išklausyta joje nebūdama. Tačiau jos neapima fizinių apsaugos nuo nusikaltėlių priemonių (pvz., apsaugos orderių), nors nusikaltimų aukų teisės į apsaugą pagal NATD apima apsaugą nuo antrinės viktimizacijos ir pakartotinės viktimizacijos. Iš vertinimo ir konsultacijų rezultatų matyti, kad ši NATD spraga neužpildoma nacionalinės teisės priemonėmis ir praktika. Daug suinteresuotųjų šalių, su kuriomis buvo konsultuojamasi atliekant vertinimą, pastebėjo, kad **nusikaltimų aukų teisė į apsaugą nėra plačiai prieinama ir turėtų būti stiprinama.**

Šioje peržiūroje numatomi tiksliniai aukų asmeninių poreikių vertinimo pakeitimai (atliekant punktualius šiuo metu galiojančio 22 straipsnio pakeitimus) ir įtraukiami šie elementai:

- vertinimas atliekamas pirmą kartą susisiekus su kompetentingomis institucijomis;
- įtraukiamos paramos tarnybos, teisėsaugos ir teisminės institucijos – protokoluose, kurie turi būti parengti pagal naują 26a straipsnį, bus numatomos praktinės priemonės, kuriomis būtų užtikrinama, kad šis bendradarbiavimas būtų plėtojamas valstybėse narėse;
- įvertinama su nusikaltėliu susijusi rizika (pvz., piktnaudžiavimas alkoholiu ar ginklų laikymas);
- Įtraukiamas asmeninių paramos poreikių vertinimas.

Be to, atlikus šią peržiūrą bus **sustiprintas aukų fizinės apsaugos priemonių**, kaip antai apsaugos orderių, **naudojimas**, įtraukiant fizinės apsaugos priemones į šiuo metu TPRD 23 straipsnyje nustatytą specialių apsaugos priemonių sąrašą. Šis pasiūlymas padės didinti informuotumą apie esamas nacionalines apsaugos priemones, įskaitant apsaugos orderius. Juo taip pat siekiama supaprastinti tai, kaip tos priemonės taikomos šiuo metu.

Apskritai remiantis šia peržiūra siūlomos priemonės, susijusios su tikslingesniais asmeniniais įvertinimais, bus naudingos visoms nusikaltimų aukoms, nes taip bus užtikrinama, kad apsaugos priemonių poreikis būtų tinkamai įvertintas. Šia peržiūra taip pat siekiama

palengvinti Europos apsaugos orderių tarpusavio pripažinimą gerinant jų taikymą nacionaliniu lygmeniu.

f) Elektroninių ryšių naudojimas (26b straipsnis)

Nuo direktyvos priėmimo įvyko daug technologinių pokyčių (**skaitmeninė pertvarka**). Nusikaltimų aukos ES vis dar nesinaudoja naujų technologijų teikiamomis galimybėmis, nes nėra tinkamų skaitmeninių priemonių, kuriomis būtų gerinamos jų galimybės kreiptis į teismą, kaip antai galimybė pranešti apie nusikaltimą internetu arba gauti internetinę prieigą prie nusikaltimų aukų bylų⁴⁹.

Siekdama pašalinti nustatytus trūkumus, Komisija siūlo priemones, susijusias su elektroninių ryšių naudojimu (**naujas 26b straipsnis**). Visų pirma valstybės narės privalės numatyti galimybę nusikaltimų aukoms naudotis savo teisėmis gauti informaciją ir teise kreiptis į teismą naudojantis elektroniniais ryšiais. Siūlomos priemonės atitinka Komisijos skaitmeninės pertvarkos politiką, įskaitant jos pasiūlymą dėl skaitmeninės teisingumo sistemos pertvarkos.

g) Neįgalių nusikaltimų aukų teisės (26c straipsnis)

Atlikus vertinimą nustatyta, kad neįgalieji vis dar negali visapusiškai naudotis savo, kaip nusikaltimų aukų, teisėmis. Per pastaruosius dešimt metų nuo NATD priėmimo įvyko didelių pokyčių, kuriais buvo siekiama užtikrinti, kad gaminiai ir paslaugos būtų prieinami neįgaliesiems. Visų pirma 2019 m. Komisija priėmė Direktyvą (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų⁵⁰. Peržiūrėdama NATD, Komisija pripažįsta šiuos pokyčius ir siūlo sudaryti palankesnes sąlygas neįgaliesiems kreiptis į teismą. Komisija siūlo įtraukti konkrečią kompleksinę nuostatą dėl neįgalių nusikaltimų aukų teisių siekdama užtikrinti, kad joms būtų prieinamos paslaugos ir apsaugos priemonės ir kad skaitmeninės komunikacijos priemonės atitiktų Direktyvos dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų I priede nustatytus reikalavimus (naujas 26c straipsnis).

h) Nusikaltimų aukų teisė į teisių gynimo priemones (26d straipsnis)

Šiuo metu NATD nėra nuostatos dėl nusikaltimų aukų, kurių teisės pagal šią direktyvą buvo pažeistos, teisių gynimo priemonių. Tokia teisė atsiranda dėl Sąjungos teisės veiksmingumo principo, pagal kurį valstybės narės įpareigojamos numatyti tinkamas ir veiksmingas teisių gynimo priemones, taikomas tais atvejais, kai pažeidžiama pagal Sąjungos teisę privatiems asmenims suteikta teisė. FRA ataskaitose pabrėžiama, kad tokios taisyklės nėra ir kad ją reikia nustatyti. Be to, 2023 m. kovo mėn. Europos Taryba priėmė rekomendaciją dėl nusikaltimų aukų teisių, joms teikiamų paslaugų ir paramos⁵¹, kurioje numatyta aukų teisė į teisinę gynybą.

Siekdama išspręsti šią problemą, Komisija siūlo į naują 26d straipsnį įtraukti nuostatą dėl teisių gynimo priemonių, kuriomis gali naudotis nusikaltimų aukos, kai pažeidžiamos jų teisės pagal šią direktyvą. Ši nuostata atspindi panašias ES taisyklių nuostatas dėl įtariamųjų ir kaltinamųjų teisių. Taip užpildoma esama spraga ir užtikrinama būtina pusiausvyra tarp įtariamųjų ir kaltinamųjų teisių ir nusikaltimų aukų teisių.

⁴⁹ Žr. poveikio vertinimą, pridėdamą prie Komisijos pasiūlymo dėl skaitmeninės teisingumo sistemos pertvarkos (SWD(2021) 392 *final*).

⁵⁰ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų.

⁵¹ 2023 m. kovo 15 d. priimta Ministrų Komiteto rekomendacija Europos Tarybos valstybėms narėms dėl nusikaltimų aukų teisių, joms teikiamų paslaugų ir paramos (CM/Rec(2023)2).

- i) Konkrečios smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms taikomos prievolės (27a straipsnis)

Komisija siūlo įtraukti nuostatą, kuria būtų paaiškinamas ryšys tarp pasiūlymo dėl NATD peržiūros ir pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje. Pagal šią nuostatą valstybės narės privalo įgyvendinti priemones pagal NATD, neatsižvelgdamos į prievoles, nustatytas pagal kitą pasiūlymą. Šios nuostatos tikslas – užtikrinti, kad valstybės narės užtikrintų visišką abiejų direktyvų perkėlimą į nacionalinę teisę ir ypatingą dėmesį skirtų konkretesnių taisyklių, susijusių su smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukomis perkėlimui į nacionalinę teisę. Abiejuose pasiūlymuose numatytos priemonės bus taikomos smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms.

- j) Reikalavimas kas trejus metus rinkti duomenis apie nusikaltimų aukų teises (28 straipsnis)

28 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės kas trejus metus turi siųsti Komisijai duomenis, atspindinčius, kaip aukos naudojasi NATD nustatytais teisėmis.

Tačiau atlikus direktyvos vertinimą nustatyta, kad vis dar esama didelių su duomenų rinkimu susijusių spragų. Visų pirma, valstybių narių renkami duomenys nėra išsamūs ir dažnai jų negalima palyginti. Todėl Komisija siūlo valstybėms narėms iš dalies pakeičiant 28 straipsnį nustatyti reikalavimą sukurti statistinių duomenų apie nusikaltimų aukas rinkimo, rengimo ir platinimo sistemą. Tokie statistiniai duomenys turėtų apimti duomenis, susijusius su nusikaltimų aukoms skirtų nacionalinių procedūrų taikymu, įskaitant šiuos būtiniausius rodiklius: nusikaltimų, apie kuriuos buvo pranešta, skaičių ir rūši, aukų amžių ir lytį. Šie duomenys taip pat turėtų apimti informaciją apie tai, kaip iki šios dienos nusikaltimų aukos naudojosi direktyvoje nustatytais teisėmis.

Komisija padės valstybėms narėms rinkti duomenis, be kita ko, rengdama bendrus standartus, suskirstydama duomenis ir teikdama ataskaitas. Valstybės narės duomenis Komisijai (Eurostatui) turi perduoti kas trejus metus. Pasiūlyme dėl NATD peržiūros taip pat pripažįstamas Pagrindinių teisių agentūros vaidmuo padedant Komisijai ir valstybėms narėms rinkti ir analizuoti duomenis apie tai, kaip aukos naudojosi savo teisėmis pagal direktyvą per praėjusius dešimt metų nuo direktyvos priėmimo. Į duomenų rinkimo procesą įtraukiant Pagrindinių teisių agentūrą siekiama užtikrinti, kad agentūra galėtų tęsti savo gerą darbą ir toliau padėti Komisijai ir valstybėms narėms vykdyti šią užduotį.

Tikimasi, kad ši priemonė pagerins skirtingų ataskaitinių laikotarpių ir skirtingų valstybių narių duomenų apie nusikaltimų aukas išsamumą, nuoseklumą ir palyginamumą. Ją taikant taip pat bus pagerintas duomenų rinkimas ES lygmeniu. Siekiant neužkrauti valstybėms narėms pernelyg didelės duomenų rinkimo naštos, duomenis Komisijai (Eurostatui) reikės rinkti kas trejus metus.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į 82 straipsnio 2 dalies c punktą,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁵²,
atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę⁵³,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) siekdama užtikrinti, kad nusikaltimų aukos gautų tinkamą informaciją, paramą bei apsaugą ir galėtų dalyvauti baudžiamajame procese, Sąjunga priėmė Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/29/ES⁵⁴;
- (2) Komisija įvertino, kaip aukos naudojasi savo teisėmis pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/29/ES, ir šio vertinimo rezultatus paskelbė vertinimo ataskaitoje⁵⁵. Atlikus vertinimą nustatyta, kad nors Direktyva 2012/29/ES iš esmės buvo pasiekta numatyta nauda ir padarytas teigiamas poveikis aukų teisėms, išlieka specifinės problemos, susijusios su aukų teisėmis, kurios turi būti užtikrinamos pagal šią direktyvą. Nustatyti trūkumai, be kita ko, yra nepakankamas gebėjimas pasikliauti aukų teisėmis gauti informaciją, paramą ir apsaugą, teikiamas atsižvelgiant į kiekvienos nusikaltimo aukos asmeninius poreikius, dalyvauti baudžiamajame procese ir baudžiamojo proceso metu gauti sprendimą dėl nusikaltėlio mokėtinės kompensacijos. Šia Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/29/ES peržiūra reaguojama į jos vertinimo ir daugelio konsultacijų metu nustatytus trūkumus;
- (3) siekdamas, kad nusikaltimų aukos galėtų sklandžiai ir šiuolaikiškai naudotis savo teisėmis, valstybės narės turėtų sudaryti sąlygas nusikaltimų aukoms elektroniniu būdu bendrauti su nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis. Nusikaltimų aukos

⁵² OL C , , p. .

⁵³ OL C , , p. .

⁵⁴ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL L 315, 2012 11 14, p. 57).

⁵⁵ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/29/ES vertinimas“ (SWD/2022/0179 *final*).

turėtų turėti galimybę naudotis elektroninėmis priemonėmis, norėdamos gauti informaciją apie savo teises ir bylą, pranešti apie nusikaltimus ir kitaip bendrauti su kompetentingomis institucijomis ir paramos tarnybomis naudojant ryšių ir informacines technologijas. Nusikaltimų aukos turėtų turėti galimybę pasirinkti komunikacijos būdą, o valstybės narės turėtų numatyti tokias ryšių ir informacines technologijas kaip alternatyvą įprastiems komunikacijos metodams, tačiau visiškai jų nepakeisti;

- (4) siekiant užtikrinti visapusiškus komunikacijos kanalus, atsižvelgiant į aukų poreikių, susijusių su jų teise gauti informaciją, sudėtingumą, visos nusikaltimų aukos, nepriklausomai nuo to, kur ir kokiomis aplinkybėmis ES buvo įvykdytas nusikaltimas, turėtų turėti galimybę naudotis pagalbos nusikaltimų aukoms linijomis, skambindamos visoje ES veikiančiu telefono numeriu 116 006 arba prisijungdamos prie specialių interneto svetainių. Naudodamosi tokių pagalbos linijų paslaugomis nusikaltimų aukos turėtų turėti galimybę gauti informaciją apie savo teises, emocinę paramą ir prireikus kreiptis į policiją ar kitas tarnybas, įskaitant kitas specializuotas pagalbos linijas. Tokiose pagalbos linijose aukos taip pat turėtų būti nukreipiamos į kitas specializuotas pagalbos linijas, nurodytas Komisijos sprendime 2007/116/EB⁵⁶, kaip antai, suderintą pagalbos vaikams liniją (skambinant numeriu 116 111), pranešimų apie dingusius vaikus liniją (skambinant numeriu 116 000) ir pranešimų apie smurto dėl lyties atvejus liniją (skambinant numeriu 116 116);
- (5) bendra pagalbos nusikaltimų aukoms linija neturėtų daryti poveikio specialių ir specializuotų pagalbos linijų, kaip antai pagalbos vaikams linijų ir pagalbos linijų smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms, veikimui, kaip reikalaujama pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) .../...⁵⁷ [*dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje*]. Bendros pagalbos nusikaltimų aukoms linijos turėtų veikti kartu su specializuotomis pagalbos linijomis;
- (6) pranešimo apie nusikaltimus procesas Sąjungoje turėtų būti tobulinamas siekiant kovoti su nebaudžiamumu, išvengti pakartotinės viktimizacijos ir užtikrinti saugesnę visuomenę. Būtina kovoti su visuomenės nejautrumu nusikaltimų atžvilgiu, skatinant nusikaltimų liudininkus pranešti apie nusikaltimus ir padėti aukoms, taip pat sukuriant saugesnę aplinką aukoms pranešti apie nusikaltimus. Nusikaltimų aukų, kurios yra neteisėti migrantai Sąjungoje, atveju saugi pranešimo apie nusikaltimus aplinka reiškia, kad sumažėja baimė, kad dėl užmezgto ryšio su teisėsaugos institucijomis bus pradėtos grąžinimo procedūros. Aukų, kurios yra neteisėti migrantai Sąjungoje, asmens duomenys kompetentingoms migracijos institucijoms neturėtų būti perduodami bent jau tol, kol nebus užbaigtas Direktyvos 2012/29/ES 22 straipsnyje nurodytas pirmas asmeninis vertinimas. Pranešus apie nusikaltimą ir dalyvaujant baudžiamajame procese pagal Direktyvą 2012/29/ES neatsiranda jokių teisių, susijusių su nusikaltimo aukos gyventojo statusu, ir neturi stabdomojo poveikio nustatant jos gyventojo statusą. Visos pažeidžiamos nusikaltimų aukos, kaip antai nukentėję vaikai arba sulaikytos nusikaltimų aukos, kurios yra bauginamos arba kitaip priklausomos nuo nusikaltėlio, arba kurių judumas yra ribojamas, turėtų turėti galimybę pranešti

⁵⁶ 2007 m. vasario 15 d. Komisijos sprendimas Nr. 116/2007/EB dėl nacionalinio skaitmenimis 116 prasidedančio numerių intervalo rezervavimo suderintų socialinių paslaugų suderintiems numeriams (OL L 49, 2007 2 17, p. 30).

⁵⁷ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) .../... dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje (OL ...).

apie nusikaltimą tokiomis sąlygomis, kuriomis yra pritaikytos jų konkrečiai padėčiai, ir laikantis specialiai šiuo tikslu parengtų protokolų;

- (7) tikslinės ir integruotos paramos paslaugos turėtų būti prieinamos įvairioms konkrečių poreikių turinčioms nusikaltimų aukoms. Tokios nusikaltimų aukos gali būti ne tik seksualinio smurto aukos, smurto dėl lyties aukos ir smurto šeimoje aukos, bet ir prekybos žmonėmis aukos, organizuotų nusikaltimų aukos, neįgalieji, išnaudojimo aukos, neapykantos nusikaltimų aukos, terorizmo aukos arba sunkiausių tarptautinių nusikaltimų aukos. Atsižvelgiant į vertinimo metu nustatytus trūkumus, valstybės narės turėti parengti specialius protokolus, pagal kuriuos organizuojami specializuotų paramos tarnybų veiksmai siekiant visapusiškai tenkinti įvairius konkrečių poreikių turinčių nusikaltimų aukų poreikius. Tokie protokolai turėtų būti rengiami derinant teisėsaugos institucijų, prokuratūrų, teisėjų, sulaikymo institucijų, atkuriamojo teisingumo tarnybų ir paramos aukoms tarnybų veiklą ir joms bendradarbiaujant;
- (8) siekiant išvengti rimtų viktimizacijos pasekmių ankstyvame amžiuje, kurios gali daryti neigiamą poveikį visą aukų gyvenimą, labai svarbu užtikrinti, kad visiems nukentėjusiems vaikams būtų teikiama aukščiausio lygio parama ir apsauga. Pažeidžiamiausiems nukentėjusiems vaikams, įskaitant seksualinės prievartos aukomis tapusius vaikus, prekybos žmonėmis aukomis tapusius vaikus ir nukentėjusius vaikus, kuriems kitaip labai didelį poveikį padarė nusikaltimas dėl nusikaltimo sunkumo arba jų konkrečių aplinkybių, turėtų būti teikiamos tikslinės ir integruotos paramos ir apsaugos paslaugos, apimančios koordinuotą ir bendradarbiavimu grindžiamą teisminių ir socialinių tarnybų požiūrį tose pačiose patalpose. Tokios paslaugos turėtų būti teikiamos tam skirtoje vietoje. Siekiant užtikrinti veiksmingą nukentėjusio vaiko apsaugą tais atvejais, kai nusikaltimas yra susijęs su tėvų pareigų turėtoju arba kai tarp vaiko ir tėvų pareigų turėtojo kyla interesų konfliktas, įtraukta nuostata, kuria užtikrinama, kad tokiais atvejais, kaip pranešimas apie nusikaltimą, medicininė apklausa ar teismo ekspertizė, nukreipimas į paramos tarnybas ar psichologinė pagalba, šie veiksmai neturėtų priklausyti nuo tėvų pareigų turėtojo sutikimo ir visada būtų atsižvelgiama į vaiko interesus;
- (9) siekiant, kad nusikaltimų aukos suprastų, jog teisingumas vykdomas ir gintų savo interesus, svarbu, kad jos dalyvautų ir galėtų būtų aktyvios baudžiamojo proceso dalyvės. Todėl visos aukos Sąjungoje, nepriklausomai nuo jų nacionalinės teisės aktuose nustatyto statuso baudžiamojo proceso metu, turėtų turėti teisę į veiksmingą teisinę gynybą pagal nacionalinius teisės aktus, jeigu pažeidžiamos jų teisės pagal šią direktyvą. Be to, visos nusikaltimų aukos Sąjungoje, nepriklausomai nuo jų statuso baudžiamojo proceso metu, turėtų turėti teisę prašyti peržiūrėti teismo proceso metu priimtus sprendimus, turinčius joms tiesioginį poveikį. Tokie sprendimai turėtų apimti bent sprendimus dėl vertimo žodžiu teismo posėdžiuose ir sprendimus dėl specialių apsaugos priemonių, kuriomis gali naudotis specialiųjų apsaugos poreikių turinčios nusikaltimų aukos. Procesinės normos, kuriomis remdamosi nusikaltimų aukos gali prašyti peržiūrėti tokius teismo proceso metu priimtus sprendimus, turėtų būti nustatomos nacionalinėje teisėje, kurioje turėtų būti numatomos būtinos garantijos, kad tokia peržiūros galimybe nebūtų neproporcingai prailginamas baudžiamasis procesas;
- (10) visos aukos turėtų būti vertinamos laiku, tinkamai, veiksmingai ir proporcingai. Labai svarbu užtikrinti, kad aukoms būtų teikiama jų asmeninius poreikius atitinkanti parama ir apsauga. Asmeninis nusikaltimų aukų paramos ir apsaugos poreikių vertinimas turėtų būti atliekamas etapais. Pirmuoju etapu visos nusikaltimų aukos turėtų būti vertinamos nuo pirmojo kontakto su kompetentingomis institucijomis,

siekiant užtikrinti, kad pažeidžiamiausios nusikaltimų aukos būtų nustatomos ankstyviausiuose proceso etapuose. Pradedant nuo kitų etapų, nusikaltimų aukas, kurioms reikia tokio išsamesnio vertinimo, turėtų vertinti paramos nusikaltimų aukoms tarnybos, įskaitant psichologus. Tokios tarnybos gali geriausiai įvertinti nusikaltimų aukų gerovės būklę. Atliekant asmeninį vertinimą taip pat reikėtų atsižvelgti į nusikaltimo vykdytoją, t. y. ar jis yra smurtavęs praeityje, ar turi ginklų, ar piktnaudžiauja narkotikais ir todėl kelia didesnį pavojų aukoms. Asmeninių nusikaltimų aukų poreikių vertinimas taip pat turėtų apimti ne tik apsaugos, bet ir paramos poreikių vertinimą. Labai svarbu nustatyti nusikaltimų aukas, kurioms reikia specialios paramos, kad asmenims, kuriems reikia, būtų teikiama nemokama tikslinė parama, pavyzdžiui, nemokama psichologinė pagalba;

- (11) atidžiau įvertinus aukų apsaugos poreikius, nusikaltimų aukos, kurioms reikia fizinės apsaugos, turėtų turėti galimybę ją gauti jų konkrečiai padėčiai pritaikytu būdu. Tokios priemonės turėtų apimti teisėsaugos institucijų buvimą arba apsaugojimą nuo nusikaltėlio remiantis nacionaliniais apsaugos orderiais. Tokios priemonės gali būti baudžiamojo, administracinio arba civilinio pobūdžio;
- (12) visos nusikaltimų aukos baudžiamojo proceso metu turėtų turėti galimybę gauti sprendimą dėl nusikaltėlio mokėtinės kompensacijos ir taip išvengti dalyvavimo daugialypiame sudėtingame ir ilgai trunkančiame procese vykstant atskiram civiliniam procesui. Visos nusikaltimų aukos turėtų naudotis kompensavimo sistemomis, pagal kurias baudžiamojo proceso pabaigoje priėmus sprendimą dėl nusikaltėlio mokėtinės kompensacijos, jie nedelsiant gautų kompensaciją iš valstybės. Vėliau valstybė turėtų turėti galimybę susigrąžinti tokią kompensaciją iš nusikaltėlio. Toks požiūris į kompensaciją apsaugo aukas nuo antrinės viktimizacijos rizikos, nes gaudamos kompensaciją aukos neprivalo susisiekti su nusikaltėliais. Tokia paprastesnė galimybė gauti kompensaciją baudžiamojo proceso metu nedaro poveikio valstybių narių įsipareigojimams užtikrinti, kad būtų nustatyta kompensacijų smurtinių tyčinių nusikaltimų aukoms, įvykdytų jų atitinkamose teritorijose, sistema, kuri aukoms pagal Tarybos direktyvą 2004/80/EB⁵⁸ garantuotų sąžiningą ir tinkamą kompensaciją;
- (13) nusikaltimų aukos negali veiksmingai naudotis savo teisėmis gauti informaciją, paramą ir apsaugą, atitinkančiomis jų asmeninius poreikius, jeigu joms taikomos su nacionalinėmis teisingumo sistemomis, kuriose trūksta asmenų, dirbančių su nusikaltimų aukomis, bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo. Nusikaltimų aukoms sunku veiksmingai naudotis savo teisėmis pagal Direktyvą 2012/29/ES, jeigu nėra glaudaus nacionalinių teisėsaugos institucijų, baudžiamojo persekiojimo institucijų, teisminių institucijų, atkuriamojo teisingumo tarnybų, kompensavimo tarnybų ir paramos aukoms tarnybų bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo. Kitos institucijos, kaip antai sveikatos priežiūros, švietimo ir socialinių paslaugų tarnybos, raginamos dalyvauti šioje bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo veikloje. Tai ypač pasakytina apie nukentėjusius vaikus;
- (14) nacionaliniai protokolai yra labai svarbūs siekiant užtikrinti, kad nusikaltimų aukos gautų informaciją apie savo teises ir bylą ir kad aukos būtų tinkamai įvertinamos, kad galėtų gauti paramą ir apsaugą, atitinkančias kiekvienos aukos asmeninius poreikius, kurie keičiasi laikui bėgant. Protokolai teisėkūros priemonėmis turėtų būti nustatomi

⁵⁸ 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms (OL L 261, 2004 8 6, p. 15).

taip, kad geriausiai atitiktų nacionalines teisinės sistemas ir teisingumo organizavimą valstybėse narėse. Taip turėtų būti reglamentuojami veiksmai, susiję su informacijos teikimu nusikaltimų aukoms, palankesnių sąlygų pažeidžiamiausioms aukoms (įskaitant sulaikytus asmenis) pranešti apie nusikaltimus sudarymu, ir asmeninių nusikaltimų aukų poreikių vertinimu. Teisėkūros priemonėse, kuriomis nustatomi protokolai, turėtų būti nurodomi esminiai tvarkant duomenis reikalingi elementai, įskaitant asmens duomenų gavėjus ir duomenų, kurie bus tvarkomi taikant protokolus, kategorijas. Protokoluose turėtų būti pateikiami bendri nurodymai, kaip visapusiškai elgtis paslaugų ir veiksmų, numatytų Direktyvoje 2012/29/ES atvejais, o ne nagrinėti atskirus atvejus;

- (15) valstybės narės turėtų skirti pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių, siekdamos užtikrinti veiksmingą Direktyvoje 2012/29/ES nustatytų priemonių laikymąsi. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas pagalbos nusikaltimų aukoms linijų sukūrimui, sklandaus specializuotų paramos tarnybų veikimo užtikrinimui ir asmeniniam aukų apsaugos ir paramos poreikių vertinimui, įskaitant atvejus, kai tokias paslaugas teikia nevyriausybinės organizacijos;
- (16) Sąjunga ir valstybės narės yra Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos⁵⁹ šalys ir jos saistomos įsipareigojimų pagal savo atitinkamą kompetencijos sritį. Tos konvencijos 13 straipsnyje numatyta, kad valstybės, kurios yra Konvencijos šalys, privalo užtikrinti neįgaliesiems veiksmingą teisę kreiptis į teismą tokiomis pat sąlygomis kaip ir kitiems asmenims, todėl reikia užtikrinti prieinamumą ir tinkamas sąlygas, kad neįgalios nusikaltimų aukos galėtų naudotis savo, kaip aukų, teisėmis tokiomis sąlygomis, kaip ir kiti asmenys. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/882⁶⁰ I priede nustatyti prieinamumo reikalavimai gali palengvinti tos konvencijos įgyvendinimą ir užtikrinti, kad Direktyvoje 2012/29/ES nustatytais nusikaltimų aukų teisėmis galėtų naudotis ir neįgalieji;
- (17) Eurojustas turėtų užtikrinti, kad pagal jo įgaliojimus, suteiktus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1727⁶¹ būtų tinkamai atsižvelgiama į prašymus, susijusius su aukų teisėmis;
- (18) siekiant užtikrinti visapusiškas žinias apie nusikaltimų aukų teises Sąjungoje, labai svarbu rinkti tikslus ir nuoseklius duomenis ir laiku skelbti surinktus duomenis ir statistinius duomenis. Manoma, kad reikalavimo valstybėms narėms darniai kas trejus metus rinkti ir teikti Komisijai duomenis apie nacionalinių procedūrų taikymą nusikaltimų aukoms nustatymas bus svarbus žingsnis siekiant užtikrinti, kad būtų priimama duomenimis grindžiama politika ir strategijos. Pagrindinių teisių agentūra turėtų toliau padėti Europos Komisijai ir valstybėms narėms rinkti, rengti ir platinti statistinius duomenis apie nusikaltimų aukas ir pranešti apie tai, kaip aukos naudojosi šioje direktyvoje nustatytais teisėmis;
- (19) remiantis Sąjungos teisės veiksmingumo principu reikalaujama, kad valstybės narės numatytų tinkamas ir veiksmingas pažeistų teisių, kurios asmenims suteiktos pagal

⁵⁹ OL L 23, 2010 1 27, p. 37.

⁶⁰ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (OL L 151, 2019 6 7, p. 70).

⁶¹ 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1727 dėl Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūros (Eurojusto) ir kuriuo pakeičiamas ir panaikinamas Tarybos sprendimas 2002/187/TVR (OL L 295, 2018 11 21, p. 138).

Sąjungos teisę, gynimo priemonės. Veiksminga teisių gynimo priemonė turėtų būti taikoma tais atvejais, kai visiškai arba iš dalies pažeidžiamos Direktyvoje 2012/29/ES nustatytos teisės arba atsisakoma jų paisyti;

- (20) kadangi šios direktyvos tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, nes reikia sudaryti palankesnes sąlygas teisminiam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose užtikrinant pasitikėjimą vienodomis galimybėmis naudotis aukų teisėmis, neatsižvelgiant į tai, kurioje ES vietoje įvyko nusikaltimas, o dėl numatomų priemonių masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (21) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šią direktyvą ir ji nėra jai privaloma ar taikoma;
- (22) [pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį ir 4a straipsnio 1 dalį Airija [... raštu] pranešė apie savo pageidavimą dalyvauti priimant ir taikant šią direktyvą;]
ARBA
[pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius bei 4a straipsnio 1 dalį ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui Airija nedalyvauja priimant šią direktyvą ir ji nėra jai privaloma ar taikoma;]
- (23) vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1725⁶² 42 straipsnio 1 dalimi, buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir jis [2023 m. XX XX] pateikė nuomonę⁶³;
- (24) todėl Direktyva 2012/29/ES turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeista,
- PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Direktyva 2012/29/ES iš dalies keičiama taip:

- 1) įterpiamas šis straipsnis:

„3a straipsnis

Pagalbos nusikaltimų aukoms linija

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad būtų sukurtos lengvai pasiekiamos, patogios naudoti, nemokamos ir konfidencialios pagalbos nusikaltimų aukoms linijos, kurios:

⁶² 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

⁶³ [Leidinių biuro prašoma įrašyti nuorodą, kai bus žinoma].

- a) teiktų nusikaltimų aukoms 4 straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją;
 - b) teiktų emocinę paramą;
 - c) prireikus nusikaltimų aukas nukreiptų į specializuotas paramos tarnybas ir (arba) specializuotas pagalbos linijas.
- 2. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodytos pagalbos linijos būtų pasiekiamos skambinant į pagalbos telefono liniją, sujungtą su ES suderintu numeriu 116 006, ir kitomis informacinėmis ir ryšių technologijomis, įskaitant interneto svetaines.
 - 3. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad 1 ir 2 dalyse nurodytos paslaugos būtų teikiamos kitomis kalbomis, be kita ko bent tomis kalbomis, kurios dažniausiai vartojamos valstybėje narėje.
 - 4. Pagalbos linijos gali būti steigiamos kaip viešos arba nevyriausybinės organizacijos ir gali būti organizuojamos profesiniu ar savanorišku pagrindu.“;
- 2) Įterpiamas šis 5a straipsnis:

„5a straipsnis

Pranešimas apie nusikaltimus

- 1. Valstybės narės užtikrina, kad nusikaltimų aukos galėtų pranešti kompetentingoms institucijoms apie nusikalstamas veikas naudodamos lengvai pasiekiamas, patogias naudoti informacines ir ryšių technologijas. Kai įmanoma, numatomas ir įrodymų pateikimas.
 - 2. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad paskatintų bet kurį asmenį, kuris sąžiningai žino apie nusikalstamas veikas arba įtaria, kad jos buvo padarytos, ar numano, jog bus imtasi tolesnių smurto veiksmų, apie tai pranešti kompetentingoms institucijoms.
 - 3. Valstybės narės užtikrina, kad nusikaltimų aukos galėtų veiksmingai pranešti apie sulaikymo įstaigose padarytus nusikaltimus. Sulaikymo įstaigos apima ne tik kalėjimus, sulaikymo centrus ir įtariamųjų bei kaltinamųjų laikymo kameras, bet ir specializuotas tarptautinės apsaugos prašytojų sulaikymo įstaigas ir centrus, kuriuose sulaikytieji gyvena prieš išsiuntimą, taip pat apgyvendinimo centrus, kuriuose gyvena tarptautinės apsaugos prašytojai ir gavėjai.
 - 4. Tais atvejais, kai apie nusikalstamas veikas praneša vaikai, valstybės narės užtikrina, kad pranešimo procedūros būtų saugios, konfidencialios, parengtos ir prieinamos vaikams suprantamu būdu, vartojant jų amžių ir brandą atitinkančią kalbą.
 - 5. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingoms institucijoms, bendraujančioms su auka, pranešančia apie nusikaltimus, būtų draudžiama perduoti su aukos gyventojų statusu susijusius asmens duomenis kompetentingoms migracijos institucijoms bent tol, kol bus užbaigtas 22 straipsnyje nurodytas pirmas asmeninis vertinimas.“;
- 3) 8 straipsnis iš dalies keičiamas taip:
- a) 2 dalis pakeičiama taip:
„2. Valstybės narės užtikrina, kad su aukomis susisiektų atitinkamos bendrosios arba specializuotos paramos tarnybos, jeigu atlikus 22 straipsnyje nurodytą asmeninį vertinimą nustatoma, kad reikalinga parama ir auka sutinka, kad su ja susisiektų paramos tarnybos, arba jeigu auka paprašo paramos.“;

b) pridedama ši dalis:

„6. Paramos nusikaltimų aukoms tarnybos veikia ir krizių, kaip antai sveikatos krizių, reikšmingų migracijos padėčių ar kitų nepaprastosios padėties atvejų, metu.“;

4) 9 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 1 dalies c punktas pakeičiamas taip:

„c) emocinę ir, jeigu įmanoma, psichologinę pagalbą, sužinojus apie asmens, kaip nusikaltimo aukos, statusą. Jeigu specialusis psichologinės pagalbos poreikis buvo įrodytas atlikus 22 straipsnyje nurodytą asmeninį vertinimą, psichologinė pagalba nusikaltimų aukoms, kurioms tokios pagalbos reikia, teikiama tiek laiko, kiek reikia.“;

b) 3 dalies b punktas pakeičiamas taip:

„b) tikslinę ir integruotą paramą, įskaitant potrauminę paramą ir konsultacijas, teikiamą konkrečių poreikių turinčioms nusikaltimų aukoms, kaip antai seksualinio smurto aukoms, smurto dėl lyties, įskaitant smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje, aukoms, kurioms taikoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) .../...⁶⁴ [*dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje*], prekybos žmonėmis aukoms, organizuotų nusikaltimų aukoms, neįgalioms aukoms, išnaudojimo aukoms, neapykantos nusikaltimų aukoms, terorizmo aukoms, sunkiausių tarptautinių nusikaltimų aukoms.“;

c) pridedama ši dalis:

„4. Valstybės narės, laikydamosi 26a straipsnio 1 dalies c punkte nurodytų protokolų, teikia apsaugos ir specialistų paramos paslaugas, būtinas siekiant visapusiškai patenkinti įvairius konkrečius nusikaltimų aukų poreikius.“

5) Į II skyrių įterpiamas šis 9a straipsnis:

„9a straipsnis

Tikslinės ir integruotos paramos vaikams paslaugos

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad vaikams būtų teikiamos vaiko interesus atitinkančios tikslinės ir integruotos specialistų paslaugos ir pagal amžių tinkama parama ir apsauga, būtinos siekiant visapusiškai patenkinti įvairius nukentėjusių vaikų poreikius.
2. Tikslinėmis ir integruotomis paramos nukentėjusiems vaikams paslaugomis užtikrinamas koordinuotas tarpžinybinis mechanizmas, apimantis šias paslaugas:
 - a) informacijos teikimą;
 - b) sveikatos patikrinimą;
 - c) emocinę ir psichologinę pagalbą;
 - d) galimybės pranešti apie nusikaltimus suteikimą;
 - e) 22 straipsnyje nurodytą asmeninį apsaugos ir paramos poreikių vertinimą;

⁶⁴ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) .../... dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje (OL ...).“;

- f) 24 straipsnio 1 dalyje nurodytus parodymų vaizdo įrašus.
- 3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytos paslaugos teikiamos tose pačiose patalpose.“;
- 6) įterpiami šie 10a ir 10b straipsniai:

„10a straipsnis

Teisė gauti pagalbą teisme

Valstybės narės imasi būtinų priemonių siekdamos užtikrinti, kad teismo patalpose nusikaltimų aukoms būtų teikiama informacija ir emocinė parama.

10b straipsnis

Teisė prašyti peržiūrėti teismo proceso metu priimtus sprendimus

- 1. Valstybės narės užtikrina, kad nusikaltimų aukos būtų nedelsiant informuojamos apie teismo proceso metu priimtus sprendimus, turinčius joms tiesioginį poveikį, ir turėtų teisę prašyti peržiūrėti tokius sprendimus. Tokie sprendimai apima bent sprendimus, priimtus pagal šias nuostatas:
 - a) 7 straipsnio 1 dalį, susijusią su sprendimais dėl vertimo žodžiu teismo posėdžių metu;
 - b) 23 straipsnio 3 dalį.
- 2. Procesinės normos, kuriomis remdamosi nusikaltimų aukos gali prašyti peržiūrėti 1 dalyje nurodytus sprendimus, nustatomos nacionalinėje teisėje.

Valstybės narės užtikrina, kad teismo sprendimai dėl prašymo atlikti tokią peržiūrą būtų priimami per pagrįstą laiką.“;
- 7) 16 straipsnis iš dalies pakeičiamas taip:
 - a) 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad baudžiamojo proceso metu aukos turėtų teisę kreiptis, kad per pagrįstą laiką būtų priimtas sprendimas dėl kompensacijos iš nusikaltėlio.“;
 - b) 2 dalis pakeičiama taip:

„2. Valstybės narės užtikrina, kad jų kompetentingos institucijos nepagrįstai nedelsdamos tiesiogiai sumokėtų nusikaltimo aukai kompensaciją, dėl kurios buvo priimtas teismo sprendimas. Kompetentingos institucijos perima nusikaltimo aukos teisę reikalauti iš nusikaltėlio kompensacijos, dėl kurios buvo priimtas sprendimas.“;
- 8) 17 straipsnis iš dalies pakeičiamas taip:
 - a) 1 dalies b punktas pakeičiamas taip:

„b) kuo labiau remtis nuostatomis dėl vaizdo ir telefoninių konferencijų, taip palengvinant užsienyje gyvenančių nusikaltimų aukų dalyvavimą baudžiamajame procese.“;
 - b) pridedama ši dalis:

„4. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos galėtų prašyti Eurojusto pagalbos ir perduoti Eurojustui informaciją, kuria siekiama palengvinti

bendradarbiavimą su kitų valstybių narių kompetentingomis institucijomis tarpvalstybinėse bylose.“;

- 9) 21 straipsnis papildomas šia dalimi:

„3. Valstybės narės užtikrina, kad nusikaltėliui nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nebūtų teikiami su nusikaltimo auka susiję asmens duomenys, kuriuos naudodamas nusikaltėlis galėtų nustatyti aukos gyvenamąją vietą arba kitaip su ja susisiekti.“;

- 10) 22 straipsnis iš dalies pakeičiamas taip:

- a) antraštinė dalis pakeičiama taip:

„Aukų asmeninis vertinimas siekiant nustatyti specialiuosius paramos ir apsaugos poreikius“;

- b) 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų laiku atliekamas aukų asmeninis vertinimas, siekiant nustatyti, kokie yra konkretūs apsaugos poreikiai ir ar aukoms turėtų būti taikomos 9 straipsnio 1 dalies c punkte ir 23 bei 24 straipsniuose numatytos specialios priemonės bei koku mastu, atsižvelgiant į didelį aukų pažeidžiamumą dėl antrinės ir pakartotinės viktimizacijos, bauginimo ir keršto.“;

- c) įterpiama ši 1a dalis:

„1a. Asmeninis vertinimas pradedamas nusikaltimo aukai pirmą kartą susisiekus su kompetentingomis institucijomis ir trunka tiek laiko, kiek reikia, atsižvelgiant į kiekvienos nusikaltimo aukos konkrečius poreikius. Jeigu pirmųjų institucijų, su kuriomis buvo susisiekta, atlikto asmeninio vertinimo pradinio etapu nustatoma, kad vertinimą reikia tęsti, toks vertinimas atliekamas bendradarbiaujant su institucijomis ir įstaigomis, pasitelkiamomis atsižvelgiant į procedūros etapą ir aukų asmeninius poreikius, remiantis 26a straipsnyje nurodytais protokolais.“;

- d) 2 ir 3 dalys pakeičiamos taip:

„2. Atliekant asmeninį vertinimą atsižvelgiama į:

- a) nusikaltimo aukos asmenines savybes, įskaitant atitinkamą diskriminacijos patirtį, kai tokia diskriminacija buvo grindžiama keliais aspektais, kaip antai biologine ar socialine lytimi, amžiumi, negalia, religija ar tikėjimu, kalba, rase, socialine ar etnine kilme, seksualine orientacija;
- b) nusikaltimo rūšį ar pobūdį;
- c) nusikaltimo aplinkybes;
- d) ryšį su nusikaltėliu ir jo ypatybes.

3. Atliekant asmeninį vertinimą ypatingas dėmesys skiriamas:

- a) nusikaltimų aukoms, kurios patyrė daug žalos dėl nusikaltimo sunkumo;
- b) aukoms, kurios nukentėjo nuo nusikaltimo dėl šališkumo arba diskriminacijos motyvų, kai šiuos motyvus galima visų pirma susieti su aukų asmeninėmis savybėmis;
- c) aukoms, kurios dėl santykio su nusikaltėliu ir priklausymo nuo jo yra ypač pažeidžiamos.

Šiuo atžvilgiu turi būti tinkamai atsižvelgiama į terorizmo, organizuoto nusikalstamumo, prekybos žmonėmis, smurto dėl lyties, įskaitant smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje, seksualinio smurto, išnaudojimo ar neapykantos nusikaltimų aukas, sunkiausių tarptautinių nusikaltimų aukas ir neįgalias aukas. Ypatingas dėmesys skiriamas aukoms, kurios gali būti priskiriamos daugiau nei vienai iš šių kategorijų.“;

e) įterpiama ši 3a dalis:

„3a. Atliekant asmeninį vertinimą ypatingas dėmesys skiriamas nusikaltėlio keliamam pavojui, įskaitant smurtinio elgesio ir kūno sužalojimo riziką, ginklų naudojimą, dalyvavimą organizuoto nusikalstamumo grupėje, piktnaudžiavimą narkotikais ar alkoholiu, prievartą prieš vaikus, psichikos sveikatos problemas, persekiojimą, grąsinimus ar neapykantą kurstančias kalbas.“;

f) 4 dalis pakeičiama taip:

„4. Šioje direktyvoje laikomasi prielaidos, kad aukomis tapusiems vaikams reikalinga speciali parama ir apsauga, nes jie yra pažeidžiami ir jiems gresia antrinė ir pakartotinė viktimizacija, bauginimas ir kerštas. Siekiant nustatyti, ar aukoms būtų naudingos 23 ir 24 straipsniuose numatytos specialiosios priemonės ir koku mastu, atliekamas šio straipsnio 1 dalyje numatytas aukomis tapusių vaikų asmeninis vertinimas. Asmeninis aukomis tapusių vaikų vertinimas organizuojamas taikant 9a straipsnyje nurodytų tikslinių ir integruotų paramos paslaugų sistemą.“;

g) 6 dalis pakeičiama taip:

„6. Asmeninis vertinimas atliekamas aktyviai dalyvaujant aukai, atsižvelgiant į jų pageidavimus, įskaitant nenorą pasinaudoti 8, 9, 9a, 23 ir 24 straipsniuose numatytomis specialiosiomis priemonėmis.“;

h) 7 dalis pakeičiama taip:

„7. Kompetentingos institucijos reguliariai atnaujina asmeninį vertinimą, taip užtikrindamos, kad paramos ir apsaugos priemonės atitiktų kintančią aukos padėtį. Jeigu aplinkybės, kuriomis grindžiamas asmeninis vertinimas, labai pasikeičia, valstybės narės užtikrina, kad tas vertinimas būtų atnaujinamas viso baudžiamojo proceso metu.“;

11) 23 straipsnio 2 dalies d punktas pakeičiamas taip:

„d) visas seksualinio smurto, smurto dėl lyties, įskaitant smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje, kai taikoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) ...⁶⁵ [*dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje*], aukų apklausas vykdo tos pačios lyties asmuo kaip auka (nebent jas vykdo prokuroras arba teisėjas), jeigu auka to pageidauja ir jeigu dėl to nebus pakenkta baudžiamojo proceso eigai.“;

12) 23 straipsnis papildomas šia dalimi:

„4. Nusikaltimų aukos, turinčios pagal 22 straipsnio 1 dalį nustatytų konkrečių apsaugos poreikių, baudžiamojo proceso metu gali naudotis šiomis aukų fizinės apsaugos užtikrinimo priemonėmis:

⁶⁵ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) .../... dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje (OL ...).“;

- a) nuolatiniu arba laikinu teisėsaugos institucijų buvimu;
- b) uždraudimo, apribojančiais ar apsaugos orderiais, skirtais apsaugoti nusikaltimų aukas nuo bet kokių smurto veiksmų, be kita ko, uždraudžiančių arba apribojančių tam tikrą pavojingą nusikaltėlio elgesį.“;

13) 24 straipsnis papildomas šia dalimi:

„3. Jeigu nusikalstama veika yra susijusi su tėvų pareigų turėtoju arba gali kilti bet koks kitas nukentėjusių vaikų ir tėvų pareigų turėtojo interesų konfliktas, valstybės narės atsižvelgia į vaiko interesus ir užtikrina, kad bet kokie veiksmai, dėl kurių reikalingas sutikimas, nebūtų priklausomi nuo tėvų pareigų turėtojo sutikimo.“;

14) Į 5 skyrių įterpiami šie straipsniai:

„26a straipsnis

Protokolai, rengiami pasitelkiant koordinavimą nacionaliniu mastu ir bendradarbiavimą

1. Valstybės narės parengia ir įgyvendina konkrečius protokolus dėl kompetentingų institucijų ir kitų su nusikaltimų aukomis bendraujančių asmenų paslaugų ir veiksmų pagal šią direktyvą organizavimo. Šie protokolai rengiami koordinuojant teisėsaugos institucijų, prokuratūrų, teisėjų, sulaikymo institucijų, atkuriamojo teisingumo tarnybų ir paramos nusikaltimų aukoms tarnybų veiksmus ir joms bendradarbiaujant. Konkrečiais protokolais siekiama bent jau užtikrinti, kad:
 - a) nusikaltimų aukos gautų informaciją, pritaikytą prie kintančių jų asmeninių poreikių; todėl tokia informacija turi būti paprasta ir lengvai suprantama, teikiama laiku, laikui bėgant pakartojama, pateikiama įvairiais formatais, įskaitant žodžiu, raštu ir skaitmeniniu formatu;
 - b) nusikaltimų aukos, gyvenančios sulaikymo įstaigose, įskaitant sulaikymo centrus ir įtariamųjų bei kaltinamųjų laikymo kameras ir specializuotas tarptautinės apsaugos prašytojų sulaikymo įstaigas ir centrus, kuriuose sulaikytieji gyvena prieš išsiuntimą, taip pat apgyvendinimo centruose, kuriuose gyvena tarptautinės apsaugos prašytojai ir gavėjai:
 - i) gautų informaciją apie jų teises;
 - ii) galėtų naudotis paprastesnio pranešimo apie nusikaltimus procedūromis;
 - iii) galėtų gauti paramą ir apsaugą, atitinkančias jų asmeninius poreikius;
 - c) vertinant asmeninius nusikaltimų aukų paramos ir apsaugos poreikius, kaip nurodyta 22 straipsnyje, ir teikiant paramos paslaugas konkrečių poreikių turinčioms aukoms, atsižvelgiama į asmeninius nusikaltimų aukų poreikius įvairiais baudžiamojo proceso etapais.
2. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodyti protokolai būtų reguliariai peržiūrimi, taip siekiant užtikrinti jų veiksmingumą, ir kad tai būtų daroma ne rečiau kaip kartą per dvejus metus.
3. Valstybės narės imasi būtinų teisėkūros priemonių, kad kompetentingos institucijos ir paramos nusikaltimų aukoms tarnybos galėtų rinkti informaciją, įskaitant informaciją, kurioje yra aukų asmens duomenų, ir ja dalytis, taip užtikrindamos

prieigą prie informacijos ir tinkamą paramą atskiroms nusikaltimų aukoms bei jų apsaugą.

26b straipsnis

Elektroninių ryšio priemonių naudojimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad nusikaltimų aukos galėtų naudotis savo teisėmis, numatytomis 3a straipsnyje, 4 straipsnio 1 dalyje, 5 straipsnio 1 dalyje, 5a straipsnyje, 6 straipsnio 1, 2, 4, 5 ir 6 dalyse ir 10b straipsnyje, naudodamos elektronines ryšio priemones.
2. Kitoje valstybėje narėje gyvenančioms nusikaltimų aukoms neturėtų būti trukdoma prisijungti prie nacionalinių sistemų, kuriose suteikiamos 1 dalyje nurodytos elektroninės ryšio priemonės, ar kitaip jomis naudotis.
3. Jeigu nacionalinėse elektroninių ryšių priemonių sistemose reikalaujama naudoti elektroninės atpažinties priemones, parašus ir spaudus, valstybės narės leidžia naudoti bet kurios kitos valstybės narės elektroninės atpažinties sistemas, kvalifikuotus elektroninius parašus ir kvalifikuotus elektroninius spaudus, kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 910/2014⁶⁶.

26c straipsnis

Neįgalių nusikaltimų aukų teisės

1. Valstybės narės užtikrina, kad, laikantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/882⁶⁷ I priede nustatytų prieinamumo reikalavimų, neįgalios nusikaltimų aukoms naudojantis šios direktyvos 26b straipsnyje nurodytomis elektroninėmis ryšio priemonėmis būtų užtikrinamos tokios pačios sąlygos kaip ir kitoms nusikaltimų aukoms.
2. Valstybės narės užtikrina, kad neįgalios nusikaltimų aukos galėtų vienodomis sąlygomis su kitais asmenimis naudotis visomis procedūromis, taip pat paramos paslaugomis ir apsaugos priemonėmis, kurioms taikoma ši direktyva, laikantis Direktyvos (ES) 2019/882 I priede nustatytų prieinamumo reikalavimų.

Valstybės narės užtikrina, kad neįgalios nusikaltimų aukoms paprašius joms būtų sudaromos tinkamos sąlygos.

26d straipsnis

Teisių gynimo priemonės

Valstybės narės užtikrina, kad nusikaltimų aukos jų teisių pažeidimo pagal šią direktyvą atveju galėtų naudotis nacionalinėje teisėje numatyta veiksminga teisių gynimo priemone.“;

⁶⁶ 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB (OL L 257, 2014 8 28, p. 73).

⁶⁷ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (OL L 151, 2019 6 7, p. 70).

15) Įterpiamas šis 27a straipsnis:

„27a straipsnis

Konkrečios prievolės, susijusios su smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukomis

Valstybės narės, priimdamos priemones, kuriomis siekiama laikytis šios direktyvos, užtikrina, kad tai būtų daroma nedarant poveikio prievolėms pagal Direktyvą (ES) .../... [*dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje*], kurios tokioms nusikaltimų aukoms taikomos kartu su šioje direktyvoje nustatytais prievolėmis. Valstybės narės visų pirma užtikrina, kad:

- a) šios direktyvos 3a straipsnyje nurodyta pagalbos nusikaltimų aukoms linija nedarytų poveikio specialių ir specializuotų pagalbos linijų, skirtų smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms, veikimui, kaip reikalaujama pagal Direktyvos (ES) .../... [*dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje*] 31 straipsnį;
- b) prievolė imtis priemonių pagal šios direktyvos 5a straipsnio 2 dalį nedarytų poveikio valstybių narių prievolei imtis tikslinių priemonių skatinti pranešti apie smurto prieš moteris ar smurto šeimoje veiksmus, kaip nustatyta Direktyvos (ES) .../... [*dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje*] 16 straipsnio 1 dalyje;
- c) prievolė imtis priemonių pagal šios direktyvos 5a straipsnio 3 dalį nedarytų poveikio valstybių narių prievolei imtis specialių priemonių siekiant užtikrinti, kad priėmimo ir sulaikymo centruose būtų pranešama apie smurto prieš moteris ar smurto šeimoje atvejus, kaip nustatyta Direktyvos (ES) .../... [*dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje*] 35 straipsnio 4 dalyje;
- d) prievolė imtis priemonių pagal šios direktyvos 5a straipsnio 4 dalį nedarytų poveikio valstybių narių prievolei imtis tikslinių priemonių pagal Direktyvos (ES) .../... [*dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje*] 16 straipsnio 4 dalį;
- e) smurto prieš moteris ar smurto šeimoje aukų atžvilgiu kartu su Direktyvos 2019/29 su pakeitimais, padarytais šia direktyva, 22 straipsnyje nustatytais taisyklėmis būtų taikomos Direktyvos (ES) .../... [*dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje*] 18 ir 19 straipsnių nuostatos;
- f) protokolai dėl asmeninio paramos ir apsaugos poreikių vertinimo, nurodyti šios direktyvos 26a straipsnyje kartu su 22 straipsniu, nedarytų poveikio valstybių narių prievolėms skelbti gaires ir nustatyti specialius mechanizmus, skirtus smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms, numatytus Direktyvos (ES) .../... [*dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje*] 23 straipsnio b punkte ir 40 straipsnio 2 dalyje.“;

16) 28 straipsnis pakeičiamas taip:

„28 straipsnis

Duomenų ir statistikos teikimas

1. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių, siekdama sukurti statistinių duomenų apie nusikaltimų aukas rinkimo, rengimo ir platinimo sistemą. Statistiniai duomenys apima duomenis, susijusius su nacionalinių procedūrų, skirtų nusikaltimų aukoms, taikymu, įskaitant bent nusikaltimų, apie kuriuos pranešama, skaičių ir rūšis,

aukų skaičių, amžių, lytį ir nusikalstamos veikos rūšį. Šie duomenys taip pat apima informaciją apie tai, kaip nusikaltimų aukos naudojosi direktyvoje nustatytomis teisėmis.

2. Šiame straipsnyje nurodytus statistinius duomenis valstybės narės renka taikydamos bendro suskirstymo metodiką, parengtą bendradarbiaujant su Komisija (Eurostatu). Šiuos duomenis jos siunčia Komisijai (Eurostatui) kas trejus metus. Perduodant duomenis asmens duomenys nepateikiami.
 3. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra padeda valstybėms narėms ir Komisijai rinkti, rengti ir platinti statistinius duomenis apie nusikaltimų aukas ir pranešti apie tai, kaip aukos naudojosi šioje direktyvoje nustatytomis teisėmis.
 4. Komisija (Eurostatas) padeda valstybėms narėms rinkti 1 dalyje nurodytus duomenis, be kita ko, nustatydama bendrus standartus dėl vienetų skaičiavimo, skaičiavimo taisyklių, bendro suskirstymo, ataskaitų teikimo formų ir nusikalstamų veikų klasifikavimo.
 5. Valstybės narės užtikrina, kad surinkti statistiniai duomenys būtų pateikiami visuomenei. Skelbiant statistinius duomenis asmens duomenys nepateikiami.
 6. Duomenų rinkimas pagal 1 dalį nedaro poveikio specialiam duomenų rinkimui pagal Direktyvos (ES) .../... [dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje] 44 straipsnį.“;
- 17) 29 straipsnis pakeičiamas taip:

„29 straipsnis

Komisijos ataskaitų teikimas ir peržiūra

Komisija ne vėliau kaip [šešeri metai nuo priėmimo] pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai šios direktyvos taikymo ataskaitą. Ataskaitoje įvertinama, koku mastu valstybės narės ėmėsi visų reikalingų priemonių, kad būtų laikomasi šios direktyvos, įskaitant techninį įgyvendinimą.

Kartu su ataskaita, jei būtina, pateikiamas atitinkamas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.“;

2 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, skirtų užtikrinti, kad būtų laikomasi šios direktyvos [ne vėliau kaip per dvejus metus nuo jos įsigaliojimo] išskyrus nuostatas, kurios turi būti taikomos siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi 26b straipsnio, ir kurios priimamos ir paskelbiamos [ne vėliau kaip per ketverius metus nuo įsigaliojimo]. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės, priimdamos tas priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.
2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

3 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Ši direktyva pagal Sutartis skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė